

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Høring – EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner

En generell høring av direktivet, med utvalgte problemstillinger og behov for endringer i nasjonal rett

Innhold

Høringsnotat – EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner i offentlig sektor	3
1. Innledning.....	3
1.1 Direktivet – hovedtrekk	3
1.2 Nasjonale regler om universell utforming av IKT-løsninger	4
1.3 Valg ved implementering av direktivet	4
2. Universell utforming av nettsider og mobilapplikasjoner	6
2.1 Nærmere om direktivets virkeområde	6
2.3 Gjeldende rett	6
2.3.1 Nettsider rettet mot allmennheten.....	6
2.3.2. Hovedløsning	6
2.3.2 Mobilapplikasjoner.....	7
3. Bestemmelser i direktivet som krever endring i nasjonal lovgivning.....	8
3.1 Innledning	8
3.2 Multimedia innhold	8
3.2.1 Direktivet	8
3.2.2 Departementets vurdering	8
3.3 Særlig om intranett/ekstranett	8
3.3.1 Direktivet	8
3.3.2 Departementets vurdering	10
3.4 Krav om tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon	11
3.4.1 Direktivets krav - oversikt.....	11
3.4.2 Nærmere om tilgjengelighetserklæringen	12
3.4.3 Departementets vurderinger	12
3.5 Direktivets unntak	15
3.5.1 Oversikt.....	15
3.5.2 Kart.....	16
3.5.3 Enkelte dokumentformater.....	16
3.5.4 Tredjepartsinnhold.....	17
3.5.5. Arkivert innhold.....	18
3.5.6. Gjenstander fra kulturhistoriske samlinger	18
3.6 Særlig om forholdsmessighetsvurdering etter direktivet.....	19
4. Tilsynsmyndighet.....	21
4.1 Direktivet.....	21

Departementets vurdering	21
5. Gjennomføring av EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner	22
5.1 innledning	22
Artikkel 1 Departementets vurderinger og forslag	22
Artikkel 2 Departementets vurderinger og forslag	22
Artikkel 3 Departementets vurderinger og forslag	22
Artikkel 4 Departementets vurderinger og forslag	22
Artikkel 5 Departementets vurderinger og forslag	22
Artikkel 6 Departementets vurderinger og forslag	23
Artikkel 7 Departementets vurderinger og forslag	23
Artikkel 8 Departementets vurderinger og forslag	23
Artikkel 9 Departementets vurderinger og forslag	23
Artikkel 10 Departementets vurderinger og forslag	24
Artikkel 11 Departementets vurderinger og forslag	24
Artikkel 12 Departementets vurderinger og forslag	24
Nye krav som følge av direktivet.....	25
Artikkel 13 Departementets vurderinger og forslag	26
Artikkel 14 Departementets vurderinger og forslag	26
Artikkel 15 Departementets vurderinger og forslag	26
6. Økonomiske administrative konsekvenser.....	27
7. Nyttige lenker/vedlegg	27

Høringsnotat – EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner i offentlig sektor

1. Innledning

1.1 Direktivet – hovedtrekk

Den 26. oktober 2016 vedtok EU et direktiv om tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner med hjemmel i Traktaten om Den Europeiske unions virkemåte artikkel 114(1).

I 2012 fremmet Europakommisjonen et forslag til direktiv om tilgjengelighet av offentlig sektors nettsider. Etter Kommisjonens forslag skulle direktivets tilgjengelighetskrav kun gjelde for 12 ulike sektorer, herunder nettsider om helsetjenester, jobbsøketjenester, byggetillatelse, høyere utdanning og lignende. Underveis i lovgivningsprosessen er det gjort flere endringer knyttet til direktivets virkeområde. Vedtatt direktiv omfatter offentlig sektor generelt, samtidig som det oppstilles unntak for enkelte sektorer, og unntak for enkelte typer innhold.

Direktivet pålegger en plikt for offentlig sektor til å gjøre nettsider og mobilapplikasjoner tilgjengelig ved å følge internasjonale standarder for universell utforming. Direktivet angir at virksomhetene skal følge WCAG versjon 2.0 nivå A og AA, jf. art. 6 nr. 2, jf. EN 301 549 kapittel 9. Artikkel 4 viser til de fire hovedprinsippene for universell utforming; informasjon skal være mulig å oppfatte, mulig å anvende/betjene, forståelig og robust.

Direktivet er et minimumsdirektiv, slik at nasjonal rett må tilfredsstillende de kravene som direktivet inneholder, jf. artikkel 2. Direktivet åpner for at medlemslandene kan utvide virkeområde til andre typer nettstedene og mobilapplikasjoner, og videreføre gjeldende nasjonale regler som går lenger enn minimumskravene i direktivet.¹ Medlemslandene oppfordres til å utvide anvendelsen av direktivet til privat sektor, som tilbyr offentlige tjenester til allmennheten innenfor f.eks. helsetjenester, barnepass, sosial inkludering, sosial sikkerhet, transportsektor og lignende.

Hovedformålet med direktivet er en harmonisering av lover, forskrifter og administrative bestemmelser knyttet til tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner. For å øke digital deltakelse i samfunnet, og digital kommunikasjon med det offentlige, er det nødvendig at befolkningen kan anvende de kommunikasjonskanaler det offentlige benytter. Universell utforming av nettsider og mobilapplikasjoner gjør tjenestene mer brukervennlige, og skal bidra til å øke andelen av befolkningen som kan ta del i det digitale samfunnet.

Tilgjengelighet av informasjon via nettløsninger er viktig for sosial og demokratisk deltakelse i samfunnet. Det skal bidra til å fremme likestilling og inkludering i samfunnet.

¹ Se fortalen avsnitt 34.

Informasjonsfriheten kan beskrives som en rett til å motta og å søke etter informasjon fra åpne kilder, og inngår i det moderne ytringsfrihetsbegrepet. Tilgjengelige nettsider er en forutsetning for borgernes reelle adgang til informasjon. Dersom mange innbyggere ekskluderes fra å motta informasjon, på grunn av manglende tilgjengelighet, er det problematisk sett fra et ytrings- og informasjonsfrihetsståsted. Ytrings- og informasjonsfrihet er vernet i Grunnlovens § 100.

Direktivet er et ledd i EUs strategi for utvikling av det digitale indre marked. Videre er direktivet en europeisk oppfølging av FN konvensjonen om the Rights of Persons with Disabilities (UNCRPD) artikkel 9.

1.2 Nasjonale regler om universell utforming av IKT-løsninger

Norge vedtok Forskrift om universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske (IKT)-løsninger 1. juli 2013. Forskriften er vedtatt med hjemmel i Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven). Forskriften overlapper i stor grad direktivet, samtidig som nasjonal rett går lenger på noen områder og direktivet går lenger på andre områder.

En hovedforskjell mellom forskriften og direktivet er at forskriften gjelder for både offentlig og privat sektor. Direktivet derimot gjelder kun for offentlig sektor. Videre er noen av kravene i direktivet ikke omfattet av forskriften. Det er også noen forskjeller mellom direktivet og forskriften når det gjelder frister for gjennomføring.

I de tilfellene hvor forskriften allerede regulerer direktivets krav kan man konstatere rettsharmoni, og implementering vil ikke kreve endring i lov eller forskrift. I de tilfellene direktivet stiller krav, som går lenger enn nasjonal rett, vil en gjennomføring av direktivet kreve lov- og/eller forskriftsendring.

I hovedtrekk kommer kravene til universell utforming til anvendelse på nettløsninger og automater rettet mot allmennheten når IKT-løsningen er en integrert del av den måten virksomheten informerer og tilbyr sine tjenester på. I så tilfelle skal nettløsningen eller automaten tilfredsstillende bestemme standarder, jf. forskriftens § 4.

Nettløsninger skal oppfylle kravene i standarden WCAG 2.0 på nivå AA, eller tilsvarende denne standard. Forskriften har unntak for tre av suksesskriteriene på nivå AA for audiovisuelt innhold, som medfører en snevrere regulering enn direktivet, se nærmere om dette i punkt 3.2.

1.3 Valg ved implementering av direktivet

Ettersom nasjonale regler på dette området regulerer offentlig og privat sektor *likt* må departementet vurdere om denne tilnærming skal videreføres (*felles regulering*), eller om direktivets krav, som går lenger enn nasjonal rett, kun skal gjøres gjeldende for offentlig sektor. Sistnevnte alternativ vil innføre et to-sporet system i forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Det vil innebære ulikt virkeområde og ulike krav i forskriften for henholdsvis offentlig og privat sektor.

Ettersom direktivet, på noen områder, har et videre virkeområde vil valget om *felles regulering* innebære en tilsvarende utvidelse for privat sektor. Departementet ønsker derfor synspunkter på å gjennomføre direktivets krav for privat sektor. Videre ønsker departementet synspunkter på det å oppheve forskriftens felles regulering, ved å gjennomføre de nye kravene direktivet stiller kun for offentlig sektor (*to-sporet system*).

Det er særlig innenfor tre områder, hvor direktivet går *lenger* enn nasjonal rett, at problemstillingen er særlig aktuell:

- For det første gjelder det direktivets krav til universell utforming av forhåndsinnspilt multimedia innhold,
- for det andre gjelder det tilgjengelighet av intranett og ekstranett,
- for det tredje gjelder det krav til selvdeklarerings/ tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon til virksomhetene.

Direktivets bestemmelser behandles nærmere i punkt 3. Videre behandles direktivets unntak i punkt 3.5.

Departementet har tidligere publisert et posisjonsnotat om direktivet i EØS-notatbasen.²

² <https://www.regjeringen.no/no/sub/eos-notatbasen/notatene/2016/nov/universell-utforming-av-nettlosninger-i-offentlig-sektor/id2525232/>

2. Universell utforming av nettsider og mobilapplikasjoner

2.1 Nærmere om direktivets virkeområde

Direktivets anvendelsesområde omfatter alle offentlige organers nettsider og mobilapplikasjoner, jf. artikkel 1(1). Formålet er å gjøre tjenestene mer tilgjengelig for brukerne. Direktivet inneholder begrensninger på hvilke virksomheter som er omfattet og hvilket innhold som må gjøres tilgjengelig, jf. artikkel 1(3) og (4). Noen av direktivets unntak, som gjelder innhold, er tidsbegrenset.

Hva som menes med offentlig organ er legaldefinert i artikkel 3(1)(1), og omfatter statlige, regional og kommunale myndigheter. I tillegg omfattes organer og sammenslutninger som er opprettet for å imøtekomme et behov for allmennheten, og som ikke er av industriell eller kommersiell karakter.

Med hensyn til mobilapplikasjoner inneholder direktivet en definisjon av begrepet. Direktivet gjelder kun mobilapplikasjoner som er til bruk for allmennheten,³ jf. "use by the general public" i artikkel 3(1) nr. 2. Utgangspunktet er altså at mobilapplikasjoner som er utviklet av det offentlige, og som er rettet mot allmennheten, er omfattet av direktivet.

2.3 Gjeldende rett

2.3.1 Nettsider rettet mot allmennheten

Nasjonal lovgivning omfatter nettsider som er rettet mot allmennheten jf. diskriminering og tilgjengelighetsloven § 14 tredje ledd og forskriften § 2 første ledd. Direktivet er i artikkel 1 rettet mot brukere av offentlige nettsider og applikasjoner.

Ettersom direktivet omfatter intranett i offentlig sektor, som ikke er rettet utad, men internt i virksomheten, vil *ansatte være brukere* i direktivets forstand. Brukerbegrepet i artikkel 1(1) kan dermed sies å rekke *videre* enn begrepet allmennheten (general public), ved at det også omfatter avgrensede grupper, som ikke anses som allmennheten. Se nærmere under punkt 3.3.2.

På sikt vil det kunne være hensiktsmessig å utrede allmennhetsbegrepet for IKT-løsninger mer generelt, tatt i betraktning at direktivet anvender et brukerbegrep.

2.3.2. Hovedløsning

Et spørsmål er om vilkåret "hovedløsning" innebærer en *avgrensing* slik at ikke alle nettsider og mobilapplikasjoner i offentlig sektor omfattes av nasjonalt regelverk. For at vilkåret "hovedløsning" ikke skal innebære en avgrensning i strid med direktivet må vilkåret tolkes slik at *alle* nettsider og applikasjoner i offentlig sektor, som er rettet mot allmennheten, anses som en hovedløsning som underbygger virksomhetens alminnelige funksjon.

³ Se dansk oversettelse av direktivet, «den brede offentlighet.»

Hvis offentlig sektor har en nettside og en applikasjon må derfor *begge* kanalene tilfredsstillende tilgjengelighetskravene. Det vil altså ikke være slik at nettsiden anses som hovedløsningen og ikke applikasjonen.

Betaversjoner eller testversjoner som ligger ute i tillegg til det ordinære nettstedet vil typisk ikke anses som en hovedløsning.

Etter departementets vurdering innebærer vilkåret ikke en avgrensning som er uforenlig med direktivet. Vilkåret kan dermed videreføres.

2.3.2 Mobilapplikasjoner

Kommisjonen har uttalt at direktivet kun omfatter applikasjoner som retter seg mot publikum *generelt*, og ikke applikasjoner som retter seg mot en avgrenset/lukket gruppe.

Mobilapplikasjoner er omfattet av forskriften når de er "nettløsninger" etter forskriftens legaldefinisjon i § 3 første ledd bokstav c. Mobilapplikasjoner er nettløsninger dersom de må laste ned oppdatert informasjon over internett for å fungere etter at de er installert.⁴ Eksempler på slike applikasjoner er applikasjoner for kjøp av billetter, mobilbank og værmeldingstjenester.

Det betyr at mange mobilapplikasjoner er omfattet av forskriftens krav, som for eksempel Finn og SAS sine applikasjoner. Foreløpig anvendes WCAG 2.0 på mobilapplikasjoner.⁵

Etter departementets vurdering er det ikke behov for å gjøre noen endringer i forskriften for å implementere direktivet på dette punktet.

⁴ <https://uu.difi.no/krav-og-regelverk/kva-seier-forskrifta#nettløsningar>

⁵ <https://uu.difi.no/krav-og-regelverk/losningsforslag-web/mobile-losninger>.

3. Bestemmelser i direktivet som krever endring i nasjonal lovgivning

3.1 Innledning

I det følgende presenteres de bestemmelsene i direktivet som går lenger enn nasjonal lovgivning.

3.2 Multimedia innhold

3.2.1 Direktivet

Direktivet gjør unntak for forhåndsinnspilt media publisert før 23. september 2020, jf. artikkel 1(4)(b). Unntaket er tidsbegrenset slik at det som publiseres etter 23. september 2020 må tilfredsstille tilgjengelighetskravene.

Direktesendt media er eksplisitt unntatt i artikkel 1(4)(c). Dette unntaket er ikke tidsbegrenset.

3.2.2 Departementets vurdering

For audiovisuelt innhold går direktivet lenger enn forskriften, som har *unntak* for tre av suksesskriteriene på nivå AA, jf. § 4 første ledd.⁶ Bestemmelsen oppstiller unntak for forhåndsinnspilt audiovisuelt innhold, jf. suksesskriteriene 1.2.3, og 1.2.5. Samt unntak for direktesendt innhold, jf. suksesskriterium 1.2.4.

Direktivet omfatter suksesskriterium 1.2.3 og 1.2.5. Direktivet innebærer med dette en skjerpelse av kravene til videoinnhold. For å oppfylle direktivets minimumskrav må unntakene fra WCAG 2.0 kriterium 1.2.3 og 1.2.5 på nivå AA oppheves.

Ettersom direktivet kun har et tidsbegrenset unntak for forhåndsinnspilte audiovisuelle medier, kan en nasjonal implementering medføre økonomiske og administrative konsekvenser for aktører som leverer audiovisuelt innhold. Kommunal- og moderniseringsdepartementet ønsker innspill på hvilke økonomiske- og administrative konsekvenser en slik lovendring vil kunne få for pliktsubjektene i henholdsvis offentlig og privat sektor.

Nasjonale unntak fra WCAG nivå AA ble, i sin tid, begrunnet i ressurshensyn og at den teknologisk utvikling ikke var kommet langt nok for å kunne støtte absolutte krav på dette området på en kostnadseffektiv måte. Departementet har vurdert det slik at det er behov for en samfunnsøkonomisk analyse av konsekvensene av å oppheve unntakene.

3.3 Særlig om intranett/ekstranett

3.3.1 Direktivet

Et intranettsted er, i motsetning til et nettsted, ikke publisert på det åpne internettet. Intranett ligger på et lokalt nettverk, og er kun tilgjengelig for ansatte i en virksomhet.

⁶ Forskrift om universell utforming av IKT-løsninger.

Intranett inneholder typisk informasjon om organisering, prosjekter, rutiner, sosiale aktiviteter, nyhets saker om virksomheten, meldinger om vedlikehold av interne IKT-systemer og lignende. Ekstranett bruker som regel det åpne internettet og gir utvalgte tredjeparter adgang til avgrenset innhold. Tilgang er ofte begrenset ved at det kreves innlogging med passord eller lignende.

Direktivet oppstiller et tidsbegrenset unntak for innhold på intranett/ekstranett i offentlig sektor. Innhold på intranett/ekstranett som er publisert før 23.09.2019 er unntatt, inntil slike nettsider gjennomgår en vesentlig revisjon jf. artikkel 1(4)(g):

"Dette direktiv finder ikke anvendelse på følgende indhold på websteder og i mobilapplikationer:

g) indhold på ekstranet og intranet, dvs. websteder, som kun er tilgængelige for en lukket gruppe personer og ikke for offentligheden som sådan, og som er offentliggjort inden den 23. september 2019, indtil sådanne websteder undergår en væsentlig revision"

Ordlyden er noe uklar og reiser flere tolknings spørsmål. Det gjelder særlig forholdet mellom kravet til tilgjengelig innhold og vesentlig revisjon av publiseringsløsningen.

Man kan lese bestemmelsen slik at den gjelder innhold som er publisert etter datoen inntil intranettet/ekstranettet gjennomgår en vesentlig revisjon.

Det vil innebære at innhold må være tilgjengelig etter september 2019 for intranett/ekstranett som har gjennomgått en vesentlig revisjon. Med denne tolkningen vil kravene kun gjelde for nye intranettløsninger/ekstranettløsninger (publisert etter 2019) og intranettløsninger/ekstranettløsninger som har gjennomgått en vesentlig revisjon etter september 2019.

Departementet har vært i dialog med Kommisjonen angående tolkningen av bestemmelsen om intranett/ekstranett. Kommisjonen har uttalt at direktivet ikke pålegger en plikt til å oppgradere publiseringsløsning. Kommuner, virksomheter og andre pliktsubjekter, som ikke gjennomfører substansiell revisjon av intranettet/ekstranettet vil heller ikke bli tvunget til det. En konsekvens av dette er at eldre intranett/ekstranett kan ha utilgjengelig innhold etter 23. september 2019.

Det er foreligger ikke en offisiell tolkning av hva som regnes som substansiell/vesentlig revisjon. Forskriftens § 3 bokstav (e) regulerer hva som skal anses som ny IKT. Dette kan danne utgangspunktet for vurderingen. Momentene er:

- Total utskifting av teknisk løsning
- Versjonsoppgradering
- Utskifting eller større endring av kildekode
- Større endring av utseende eller utforming
- Gradvise endringer over tid som til sammen utgjør en endring som nevnt i punktene over.

Difis forståelse av begrepet «ny IKT», basert på momentene i forskriften, er tilgjengelig på nettstedet uu.difi.no.⁷

Departementet legger til grunn at begrepet intranett/ekstranett ikke inkluderer administrative IKT-systemer (programvare) som kan nås via intranettet, som for eksempel sak/arkivsystem, timeregistrerings- og reiseregningssystemer, office-programmer, fakturasystemer, publiseringsløsninger, og andre lignende administrative arbeidsverktøy.

3.3.2 Departementets vurdering

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har utlyst et anbud om en samfunnsøkonomisk analyse som også vil se på de økonomiske og administrative konsekvenser av å gjennomføre krav til universell utforming av intranett/ekstranett, slik som beskrevet over.

Departementet ønsker særlig høringsinstansenes syn på å utvide virkeområde av forskrift om universell utforming av IKT-løsninger til å omfatte intranett/ekstranett i offentlig sektor og private sektor.

3.3.2.1 Behov for lovendring

I direktivet er intranett/ekstranett beskrevet som nettsider som kun er tilgjengelig for en lukket gruppe personer, i motsetning til nettsider som er tilgjengelig for alle, jf. "*not to the general public as such*" artikkel 1(4)(g).

Virkeområdet i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven avgrenses ved at informasjonen eller tjenesten må være rettet mot allmennheten og nettløsningen/automaten må være en del av virksomhetens hovedløsning, jf. lovens § 14 tredje ledd og forskriftens § 2 første ledd.

Et spørsmål er om vilkåret allmennheten innebærer en avgrensning mot intranett, som er rettet mot ansatte. Kriteriet allmennheten beror på en sammensatt vurdering av flere hensyn.

I proposisjonen til ny Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (Prop. 81 L (2016-2017)) er det uttalt at "*arbeidsplasser, som kontorer og møterom, regnes ikke som rettet mot allmennheten dersom bare de ansatte har tilgang.*"⁸ Dette indikerer at virksomhetens alminnelig funksjoner, som kun er til rådighet for ansatte, ikke anses som rettet mot allmennheten. Overført til IKT-løsninger, herunder intranett, er det naturlig å anse intranett for ikke å være rettet mot allmennheten.

I direktivet er intranett beskrevet som en nettside som kun er "tilgjengelig for en lukket gruppe personer." Selv om man kan si at arbeidsplasser generelt er rettet mot allmennheten (i den forstand at alle kan søke jobber), så vurderer departementet det slik at selve IKT-løsningen (intranettet) ikke anses rettet mot allmennheten.

⁷ <https://uu.difi.no/krav-og-regelverk/kva-seier-forskrifta#eksisterande-ikt>

⁸ Lov om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven) Prop. 81 L (2016-2017) s. 200.

Per i dag foreligger det derfor ikke en plikt til universell utforming av intranett etter dtl. § 14 tredje ledd, med tilhørende forskrift. Departementet har vurdert det slik at en gjennomføring av direktivet på dette punkt vil kreve en tilleggsbestemmelse i dtl. § 14 (ny Lov om likestilling og forbud mot diskriminering § 18). Bestemmelsen foreslås utvidet til å omfatte intranett/ekstranett.

En løsning kan være å ta inn et nytt annet punktum i dtl. § 14 tredje ledd om at plikten til universell utforming av IKT-løsninger omfatter intranett og ekstranett. Det nærmere formuleringen kommer departementet tilbake til i en eventuell lovproposisjon.

Dersom en velger å gå for et tosporet system, og ikke en felles regulering for privat og offentlig sektor, så vil en eventuell avgrensning mot privat sektor kunne gjøres i forskrift. Det vil bero på en samfunnsøkonomisk analyse, og en vurdering av om forskriftens tilnærming, med felles regulering, skal videreføres eller ikke, jf. punkt 1.3.

3.4 Krav om tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon

3.4.1 Direktivets krav - oversikt

Artikkel 7 inneholder tilleggstiltak for å sikre at direktivet etterleves. Offentlige myndigheter er ansvarlig for at nettsider er tilgjengelig, og må avgi en tilgjengelighetserklæring, jf. artikkel 7. Tilgjengelighetserklæringen skal være detaljert, uttømmende og klar.

Dersom innhold ikke er i tråd med kravene skal det redegjøres for, og gis en forklaring på hvorfor og eventuelt hvilke alternativer som er innført.

Offentlige organer må sørge for at brukerne kan gi tilbakemeldinger om mangelfull universell utforming av nettsiden eller applikasjonen via for eksempel en lenke eller et skjema. Videre kan brukere anmode om å få tilgang til innhold som er unntatt fra direktivet etter artikkel 1 nr. 4 og artikkel 5.

Brukere skal kunne gi tilbakemelding når nettsider og mobilapplikasjoner ikke er universelt utformet.⁹ Tilbakemeldingen vil sendes til virksomheten. Medlemslandene skal sikre at offentlige organer gir tilstrekkelig svar på anmodningen innen rimelig tid. Det følger av fortalen at offentlige organer bør gi de etterspurte opplysningene på en egnet måte, forutsatt at anmodningen er rimelig og berettiget.

Etter artikkel 7(1)(4)(a)-(c) skal tilgjengelighetserklæringen inneholde:

- a) En forklaring av innhold som ikke er tilgjengelig, og med en begrunnelse for hvorfor innholdet ikke er tilgjengelig. Dersom det er egnet skal det stå hvilke tilgjengelige alternativer som er innført.

⁹ <https://www.standard.no/nyheter/nyhetsarkiv/ikt/2016/eu-med-direktiv-om-universell-utforming-av-offentlige-nettsider-og-mobilapplikasjoner--standardisering-spiller-en-sentral-rolle/>

- b) En beskrivelse av, og en lenke til en tilbakemeldingsfunksjon hvor brukeren kan gjøre det offentlige organet oppmerksom på at nettsiden eller mobilapplikasjonen ikke oppfyller tilgjengelighetskravene i artikkel 4. Videre kan brukeren anmode om opplysninger som er unntatt etter artikkel 1(4) og artikkel 5 (forholdsmessighetsvurdering).
- c) En lenke til håndhevingsprosedyren, som følger av artikkel 9, som kan benyttes i tilfelle brukeren får et utilfredsstillende svar på tilbakemeldingen eller forespørselen.

Kommisjonen er gitt kompetanse til å utforme standarderklæringer ved bruk av gjennomføringsrettsakter ("implementing acts"), jf. artikkel 7(2). Disse vedtas etter rådgivningsprosedyren som er fastsatt i artikkel 11 nr. 2. Den første gjennomføringsakten skal vedtas innen 23. desember 2018 (2 år etter direktivets ikrafttredelse.)

Alle offentlige organer, som er omfattet av virkeområde til direktivet i artikkel 1(3), vil måtte oppfylle kravene i artikkel 7.

3.4.2 Nærmere om tilgjengelighetserklæringen

For mobilapplikasjoner gjelder i utgangspunktet også kravet om tilgjengelighetserklæring. Før brukeren laster ned applikasjonen bør det gis opplysninger om applikasjonens tilgjengelighet, sammen med den øvrige informasjonen om applikasjonen, jf. fortalen avsnitt (45).

Dette gjelder selv om applikasjonen lastes ned fra tredjepartskilder. Det følger klart av fortalen at dette skal ikke skal pålegge *private* applikasjonsdistribusjonsmekanismer noen forpliktelser. Det er kun et krav om at offentlige organer gjør erklæringen tilgjengelig ved bruk av eksisterende eller fremtidig teknologi.

Videre åpner direktivet opp for at brukeren kan anmode om tilgang til innhold/informasjon¹⁰ som er *unntatt* fra tilgjengelighetskravene etter artikkel 1(4) og artikkel 5. Dvs. at selv om direktivet ikke pålegger en plikt til å gjøre innholdet tilgjengelig etter artikkel 1(4) så kan brukere likevel anmode om tilgang til informasjon. Unntakene i artikkel 1(4) gjelder innhold som er unntatt fra direktivets virkeområde. Dette åpner videre opp for at individer kan anmode om opplysninger som er unntatt etter en forholdsmessighetsvurdering, jf. artikkel 5.

3.4.3 Departementets vurderinger

3.4.3.1 Utgangspunkter

Etter direktivet skal myndighetene sørge for å fremme utdannelsesprogrammer om universell utforming av IKT for relevante interessenter og personale i offentlige sektor, slik at de kan opprette, administrere og oppdatere tilgjengelig innhold på nettsider og mobilapplikasjoner, jf. artikkel 7(4).

¹⁰ I den danske oversettelsen av direktivet er begrepet "oplysninger" brukt, mens den engelske versjonen bruker formuleringen "request the information excluded."

Dette arbeidet vil legges til Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi).

Det følger av artikkel 7(5) at medlemslandene skal treffe de nødvendige tiltak for å øke bevissthet om tilgjengelighetskravene i artikkel 4, samt de fordelene regelverket gir for brukere og nettrektører. Dette vil ivaretas av Difi sin veiledningsrolle.

En av Difi sine oppgaver er å spre kunnskap om regelverket gjennom veiledning. Samtidig viser tall at det er forholdsvis liten kunnskap om regelverket om universell utforming av IKT.¹¹ Dersom alle nettsider inneholder en tilgjengelighetserklæring kan det føre til mer bevissthet og kunnskap om regelverket. På denne måten kan selverklæringsystemet virke effektivt.

En eventuell utvidelse av kravene om tilgjengelighetserklæring til privat sektor kan skape økt bevissthet og kunnskap om kravene. Dette kan komme selskapet til gode gjennom at flere kan benytte seg av selskapets nettsider og applikasjoner.

Samtidig kan en tilgjengelighetserklæring med evt. tilbakemeldingsfunksjon føre til flere henvendelser om manglende tilgjengelig innhold og anmodninger om tilgang. Dette kan føre til at virksomheter må bruke ressurser på å saksbehandle slike tilbakemeldinger og anmodninger. En samfunnsøkonomisk analyse vil kunne bidra til å vurdere nytte og kostander ved et slikt erklærings- og tilbakemeldingssystem.

En utvidelse til privat sektor kan også muligens føre til flere individklager til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)/ Diskrimineringsnemnda, selv om privat sektor allerede i dag er pålagt å ha tilgjengelige nettløsninger. Det er likevel usikkert om pågangen vil kreve flere ressurser og kompetanse til LDO/Nemnda.

3.4.3.2. Forslag til ny bestemmelse i forskriften

Etter nasjonal lovgivning kreves det ikke noen form for selvdeklarasjon av nettsider eller kunngjøring om, og i hvilken grad, virksomheter etterlever kravene. Krav til tilgjengelighetserklæring, tilbakemeldingsfunksjon og innholdet i dette, er derfor ikke regulert i norsk regelverk.

En plikt for virksomhetene til å avgi en tilgjengelighetserklæring, og administrere en lenke for tilbakemelding fra brukere, vil kreve hjemmel i lov. Kravene foreslås implementert i forskriften.

Departementet vil foreslå en egen bestemmelse i forskriften basert på direktivets artikkel 7(1)(a)-(c). Å innta kravene til innholdet i tilgjengelighetserklæring anses nødvendig av klarhets- og forutberegnelighetshensyn.

Det vil utarbeides en felles mal for innholdet i erklæringene (standarderklæring).

3.4.3.3 Forholdsmessighetsvurdering – forholdet til forskriften

Departementets generelle holdning er at en implementering av direktivet ikke skal føre til en svekkelse av allerede etablerte krav til universell utforming i nasjonal lovgivning.

¹¹ [Difi rapport 2014:03 Digitalisering for alle?](#)

Direktivet åpner for at virksomhetene kan gjøre unntak fra *kravene* dersom de utgjør en uforholdsmessig byrde. Dersom virksomhetene unntar innhold fra kravene etter en forholdsmessighetsvurdering, basert på vurderingsmomentene i artikkel 5(2), må begrunnelsen for vurderingen fremgå av tilgjengelighetserklæringen, samt med en beskrivelse av innholdet som er unntatt, jf. artikkel 5(4). Et av grunnlagene for tilbakemelding er at brukeren mener det er skjedd en mangelfull vurdering av artikkel 5, jf. artikkel 7(1)(b).

Det er virksomhetene som i første omgang gjør forholdsmessighetsvurderingen, og direktivet legger opp til transparens og overprøving av vurderingen gjennom håndhevelsesprosedyren.

Forskriften åpner ikke for at pliktsubjektene kan gjøre en vurdering av om *kravene* i det enkelte tilfelle utgjør en uforholdsmessig byrde. Derimot åpner forskriften for å dispensere fra tidspunktet for gjennomføring av forskriftens krav dersom det foreligger "*særlig tungtveiende grunner*" jf. § 10.

Pliktsubjekter som anser kravene for å utgjøre en uforholdsmessig stor byrde må evt. søke dispensasjon fra fristene for hele eller deler av nettstedet. Dispensasjonen gjelder frem til neste gang nettstedet anses som ny IKT etter forskriften § 3 bokstav e.

Departementet går inn for å videreføre dispensasjonssystemet, og *ikke* åpne for at pliktsubjekter etter forskriften kan gjøre unntak fra kravene basert på en vurdering av om kravene i det enkelte tilfelle er uforholdsmessig.

3.4.3.4 Nasjonale regler om klage

Brukerne har etter gjeldende regelverk rett til å klage på manglende universell utforming av IKT-løsninger til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO). LDO er foreslått avvirket som *første* klageinstans. Diskrimineringsnemnda vil håndheve Likestillings- og diskrimineringsloven på samme måte som LDO har gjort (gratis lavterskeltilbud).

Det blir ikke lenger to-instansbehandling, men sakene fra Nemnda kan klages inn for domstolene (domstolskontroll med forvaltningsvedtak). Departementet har vurdert det slik at overgangen fra ombudsmannsbehandling til nemndsbehandling tilfredsstillende kravene i artikkel 9 om individklage.

Det er etablert en avtale for samarbeid mellom Likestillings- og diskrimineringsombudet og Direktoratet for forvaltning og IKT når det gjelder *individklager* om universell utforming av IKT-løsninger.

Det kan tenkes at en tilgjengelighetserklæring og tilbakemeldingsfunksjon, på nettsider til offentlig sektor (og evt. privat sektor), vil generere mer kunnskap om regelverket og evt. flere klager om manglende etterlevelse av regelverket.

3.4.3.5 Innføre svarfrist for virksomhetene?

Medlemslandene skal sikre at offentlige organer gir et tilfredsstillende svar på underretningen/anmodningen innen rimelig tid.

Hva som anses som rimelig svarfrist for offentlig organer vil variere avhengig av anmodningens art og kompleksitet. Som utgangspunkt anser departementet at et tidsrom på mellom 3 til 6 uker anses som rimelig.

Fristens utgangspunkt beregnes fra den dagen anmodningen kom inn til forvaltningsorganet, jf. fvl. § 11 b, med tilhørende forskrift § 36. Ved videre klage til Nemnda vil alminnelige saksbehandlingsregler gjelde.

Departementets utgangspunkt er at det kan være hensiktsmessig å innta en bestemmelse i forskriften om svarfrist for pliktsubjektene. Departementet ønsker innspill på hva som bør anses som rimelig svarfrist.

3.5 Direktivets unntak

3.5.1 Oversikt

Som nevnt innledningsvis har direktivet et bredt virkeområde samtidig som det oppstilles unntak for noen sektorer, og for enkelt innhold på nettsider og applikasjoner. Det følger av fortalen at manglende effektive og automatiserte metoder for å gjøre innhold tilgjengelig gjør det nødvendig med midlertidige og permanente unntak fra direktivets virkeområde.

Direktivet gjelder ikke for allmennkringkasting, jf. artikkel 1(3)(a). Sektoren i sin helhet unntatt. Både fjernsyn og strømmetjenester/nett-tv er dermed unntatt.

Forarbeider til diskriminerings- og tilgjengelighetsloven avgrensner lovens virkeområde mot nett-tv, audiovisuelle medietjenester og fjernsyn. Forskriftens virkeområde er derfor avgrenset mot allmennkringkasting. Direktivets unntak krever derfor ingen endring i nasjonal lovgivning.

Departementet vil likevel vurdere å presisere unntaket i forskriften.

Direktivet gjelder ikke for organisasjoner (NGOs) så lenge organisasjonen ikke tilbyr tjenester som er vesentlige for allmennheten. I Norge er slike organisasjoners nettsider og applikasjoner allerede omfattet av kravene til universell utforming. Departementet ønsker ikke å svekke etablerte diskrimineringsvern. Nasjonal rett går på dette punkt lenger enn direktivet, og dette ønsker departementet å videreføre.

Direktivet åpner for å at medlemsstatene kan gjøre unntak for nettløsninger og mobilapplikasjoner for barnehager og skoler, med unntak av innhold som er vesentlig for administrative funksjoner, jf. artikkel 1 nr. 5.

Når det gjelder høyere utdanning, har Kommisjonen gitt foreløpig tilbakemelding på at de anser offentlige universiteter og høyskoler for å være omfattet av direktivets virkeområde. Dette støttes også av en pressemelding, hvor tilgjengelig intranett skal gjøre studiehverdagen lettere for studenter, jf.:

"The directive also covers extranets and intranets that are published after the new rules come into force and older ones that undergo substantial revision, allowing employees and students to access information that is essential in their daily lives."¹²

Barne- og likestillingsdepartementet fremmet våren 2017 en lovproposisjon, med forslag om å utvide virkeområde for plikten til universell utforming til opplærings- og utdanningssektoren.¹³ Ny lov om likestilling og forbud mot diskriminering ble vedtatt i Stortinget 15. juni og sanksjonert 16. juni. Loven trer i kraft 1.1.18.

Norge vil derfor få lovgivning som går lenger enn hva direktivet krever.

3.5.2 Kart

Online kart og karttjenester er unntatt, så lenge vesentlig informasjon gis på en tilgjengelig måte for kart som er ment for navigasjon. Kart som er ment for navigasjon står i motsetning til geografiske beskrivelser, jf. fortalen avsnitt 29:

"Når kort er bestemt til navigasjonsbruk, til forskel fra geografisk beskrivelse, kan tilgjengelige opplysninger være nødvendige for at hjelpe personer, som ikke kan benytte visuelle opplysninger eller komplekse navigasjonsfunksjoner etter hensigten, til eksempelvis at finde steder eller områder, hvor der udbydes tjenesteydelser. Der bør derfor tilbydes et tilgjengeligt alternativ såsom postadresser og nærliggende stoppesteder for offentlig transport eller navne på steder eller regioner, som det offentlige organ ofte allerede har adgang til, i et format, der er enkelt og læsbart for de fleste brugere."

Departementets vurdering

Digitale kart er unntatt så lenge vesentlig informasjon er tilgjengelig i et digitalt format for kart som er ment for navigasjon.

Per i dag er kart og karttjenester ikke eksplisitt unntatt fra forskriften, men tilsynet opererer i praksis med unntak. Begrunnelsen for det er at teknologien ikke har kommet langt nok til å gjøre kart og karttjenester universelt utformet på en hensiktsmessig måte.

Departementet vil vurdere om unntak for kart bør presiseres i forskriften.

3.5.3 Enkelte dokumentformater

Visse dokumentformater som er publisert før 23. september 2018 er unntatt fra direktivets virkeområde. Dette gjelder «office file formats» som er dokumenter/formater som ikke primært er tiltenkt bruk på internett, men som likevel er lagt ut på nettsteder, for eksempel Adobe Portable Document Format (PDF), Microsoft Office dokumenter eller tilsvarende dokumentformater, jf. fortalen avsnitt 26:

¹² [Pressemelding](#) fra 3. mai 2016.

¹³ Prop. 81 L s. 308.

"Ved dokumentformater bør forstås dokumenter, som ikke primært er beregnet til webbruk, og som finnes på websider, såsom Adobe Portable Document Format (PDF), Microsoft Office-dokumenter eller tilsvarende (open source-) formater"

Unntaket er tidsbegrenset, slik at direktivet omfatter innhold i dokumenter som er *publisert* etter 23. september 2018.

Departementets vurdering

Etter forskriften er alt innhold som er publisert på nettstedet, herunder dokumenter, omfattet av kravene til universell utforming.

For nettsider, som anses som ny IKT, begynte kravene å gjelde fra 1. juli 2014. For dokumenter som publiseres på eksisterende IKT-løsninger vil kravene først gjelde fra 1. januar 2021.

Dersom samme dokument ligger på nettstedet i to eller flere formater, er det tilstrekkelig at ett av formatene er universelt utformet.

Direktivet bruker *publiseringstidspunktet* som skjæringstidspunkt. Det vil si at dokumenter som publiseres på nettsiden etter 23. september 2018 må tilfredsstillere kravene til tilgjengelighet. Nasjonal rett stiller ikke krav til universell utforming av dokumenter som publiseres på nettsider som anses som eksisterende IKT-løsninger.

Direktivet krever at dokumenter, som er publisert av offentlige virksomheter, mellom 23. september 2018 og 1. januar 2021 omfattes av kravene om universell utforming. I dette tidsrommet (ca. 2 år og tre måneder) vil direktivet stille krav om tilgjengelighet av innhold i dokumenter, som nasjonal rett ikke gjør for eksisterende IKT-løsninger.

Direktivet stiller altså strengere krav enn det som følger av forskriften. For å bringe forskriften i tråd med direktivet vil det være nødvendig å endre forskriften.

Direktivet regulerer ikke eldre dokumenter, dvs. dokumenter publisert før 23. september 2018. Det er heller ikke hensiktsmessig at vi i nasjonal rett krever at eldre dokumenter, som er publisert på eksisterende nettsider, skal tilfredsstillere tilgjengelighetskravene.

3.5.4 Tredjepartsinnhold

Tredjepartsinnhold på nettsider, som ikke er finansiert, utviklet eller under kontroll av offentlig myndighet, er unntatt. Direktivet er ment å regulere innhold som er under kontroll av offentlig myndighet, jf. fortalen avsnitt 22. Dette avgrenser direktivet mot for eksempel bruker-generert innhold på plattformer/nettsider og innhold fra tredjemann.

Departementets vurdering

Departementet legger til grunn at virksomheter, både i privat og offentlig sektor, er ansvarlig for alt innhold som de bruker/publiserer på eget nettsted eller applikasjon. Virksomheten er for eksempel ansvarlig for å tekste video de velger å legge ut på nettstedet. Begrunnelsen for

ansvaret er at virksomheten har kontroll med innhold som de legger ut på eget nettsted/applikasjon.

Virksomheten er videre ansvarlig for at innhold utviklet av tredjepart er universelt utformet, for eksempel at skjemafunksjonalitet, hvor mange bruker tredjepartsløsninger og ikke lager eget skjema. Tilsvarende gjelder for innhold på applikasjoner.

Forholdet mellom virksomheten og leverandør eller annen tredjepart, f.eks. hvem som skal dekke kostnader ved manglende etterlevelse av krav til universell utforming, vil være regulert i kontrakten mellom partene.

Virksomheten har ikke ansvar med hensyn til universell utforming av bruker-generert innhold.

Det kan være aktuelt å innta en bestemmelse i forskriften som regulerer forholdet til tredjepartsinnhold, og evt. ansvarsbegrensning for bruker-generert innhold.

3.5.5. Arkivert innhold

Innhold på arkiverte nettsteder og mobilapplikasjoner er unntatt. Dette gjelder nettsteder og applikasjoner som ikke er nødvendig for administrative funksjoner, og som ikke er oppdatert etter 23. september 2019. Rent teknisk vedlikehold av arkiverte nettsteder og applikasjoner regnes ikke som oppdatering.

Departementets vurdering

Det bør vurderes om forskriften skal innta et unntak for nettsider som anses som arkiverte. Per i dag skal eksisterende nettsider være omfattet av kravene innen 1. januar 2021. Dette gjelder likevel ikke nettsider som anses som arkiverte.

3.5.6. Gjenstander fra kulturhistoriske samlinger

Direktivet unntar reproduksjoner av gjenstander fra kulturhistoriske samlinger, som ikke kan gjøres tilgjengelig fordi det er uforenlig med konservering eller gjenstandens autentisitet. Begrepet er legaldefinert i direktivets artikkel 3(1)(7). Slike kulturhistoriske samlinger kan også unntas på grunn av manglende kostnadseffektive løsninger for å gjøre innholdet tilgjengelig.

Departementets vurdering

Etter forarbeidene til diskriminering- og tilgjengelighetsloven er kunst unntatt fra kravene til universell utforming.¹⁴ Lovforslaget har ikke til formål å regulere selve det kunstneriske uttrykket. Samtidig følger det av forarbeidene at:

"[i]nteraktive utstillinger basert på IKT ofte er en del av museers formidlingsvirksomhet. Brukerløsninger rettet mot publikum vil derfor kunne omfattes dersom de er løsrevet fra kunstneriske formål."¹⁵

¹⁴ Se Ot.prp.nr.44 (2007-2008) s. 169.

¹⁵ Se Ot.prp.nr.44 (2007-2008) s. 169.

Forskriften har ikke eksplisitt unntatt slike kunst- og kulturgjenstander, men departementet vil vurdere om dette bør inntas i forskriften.

3.6 Særlig om forholdsmessighetsvurdering etter direktivet

Det følger av bestemmelsen at medlemslandene skal sikre at offentlige organer anvender tilgjengelighetskravene i det omfang kravene ikke pålegger organet en uforholdsmessig stor byrde, jf. artikkel 5(1). I annet ledd presiseres nærmere momentene i avveiningen

Det følger av fortalen at det i et begrunnet tilfelle ikke vil være rimelig for et organ å gjøre et bestemt innhold fullt ut tilgjengelig. Organet bør fortsatt gjøre innholdet så tilgjengelig som mulig, og gjøre øvrig innhold tilgjengelig. Det kreves altså en konkret vurdering av det enkelte innholdet, og adgangen til å unnta innhold fra å følge kravene i direktivet bør ikke gå lenger enn hva som er *strengt nødvendig* for å begrense den angivelige byrden.

Manglende prioritering, tid eller kunnskap anses ikke som rimelig grunner til ikke å oppfylle kravene. Manglende innkjøp eller oppdateringer av softwaresystemer bør ikke utgjøre en rimelig grunn når det finnes tilstrekkelige teknikker for å bringe systemet i overensstemmelse med tilgjengelighetskravene, slik at det kan administrere innhold på nettsider og mobilapplikasjoner på en tilgjengelig måte.

Det er organet selv som foretar denne innledende vurderingen av om tilgjengelighetskravene i artikkel 4 utgjør en uforholdsmessig stor byrde i det konkrete tilfelle. Organet skal eventuelt redegjøre for de delene av tilgjengelighetskravene som ikke kunne overholdes i sin tilgjengelighetserklæring, slik dette er regulert i artikkel 7, jf. pkt. 3.4 over. Når det er egnet skal organet ha tilgjengelige alternativer.

Departementets vurdering

Den generelle forholdsmessighetsbegrensingen følger av dtl. § 13 tredje ledd. Plikten til universell utforming gjelder *"så langt det ikke medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten."* En tilsvarende formulering følger ikke av dtl. § 14, men kan innfortolkes i bestemmelsen, jf. Prop. 81 L (2016-2017) s. 204.

"Virksomhetenes plikt til universell utforming av IKT er ikke eksplisitt avgrenset mot tiltak som medfører en uforholdsmessig byrde. Forskriftens formål er imidlertid å sikre universell utforming av informasjons- og kommunikasjonsteknologiske løsninger, uten at det medfører en uforholdsmessig byrde for virksomheten. Forskriften bygger på de samme avveiningene og de samme hensynene som den generelle plikten til universell utforming i diskriminerings- og tilgjengelighetsloven § 13 tredje ledd."

Videre følger det proposisjonen at hensynet til at virksomhetene ikke skal bli pålagt en uforholdsmessig byrde er delvis bakt inn i bestemmelsens virkeområde, kravene i § 4, tidsfristene for gjennomføring og adgangen til dispensasjon, jf.

"Hensynet til at virksomhetene ikke skal påføres uforholdsmessige byrder er ivarettatt gjennom avgrensningen av virkeområdet i forskriftens § 2, i kravene som oppstilles i § 4 gjennom angivelse av konkrete standarder, i tidsfristene for gjennomføring av

kravene og i adgangen til å dispensere fra tidsfristene i lovens § 14 andre ledd siste setning"

Departementets utgangspunkt er at det ikke er nødvendig å innta en egen bestemmelse om forholdsmessighet basert på artikkel 5(1).

4. Tilsynsmyndighet

4.1 Direktivet

Direktivet gir nærmere krav til etablering av tilsynsmyndighet i det enkelte land. Medlemslandene skal følge med på at nettsidene og mobilapplikasjonene tilfredsstiller kravene til tilgjengelighet i artikkel 4. Dette skal gjøres på bakgrunn av en metode som Kommisjonen fastsetter i en gjennomføringsrettsakt jf. artikkel 8 annet ledd. Direktivet setter opp et system for rapportering til Kommisjonen.

Etter artikkel 9 er det krav om at medlemslandene sikrer en tilstrekkelig og effektiv håndhevelsesprosedyre for overholdelse med de generelle tilgjengelighetskravene i artikkel 4, vurderingen av om kravene utgjør en uforholdsmessig byrde etter artikkel 5 og kravene til tilgjengelighetserklæring i artikkel 7(1).

Håndhevelse kan for eksempel være muligheten til å kontakte en ombudsmann for å få behandlet de underretningene og anmodningene som er sendt inn til virksomheten, og for å gjennomgå forholdsmessighetsvurderingen, jf. "*such as the possibility of contacting an ombudsman is in place to guarantee an effective handling of notifications or request*".

Departementets vurdering

Det vil være Difi som fører tilsyn med at kravene, herunder innholdet i en tilgjengelighetserklæring, etterleves av virksomhetene i praksis (risikobasert tilsyn). Samtidig er klageadgangen for *individer* lagt til Likestillings- og diskrimineringsombudet.

Difi ville måtte samarbeide om behandlingen av enkeltsaker (*individklage*) med Diskrimineringsnemnda. Det legges til grunn at det inngås en tilsvarende avtale om samarbeidet, som i dag er inngått mellom Difi og Ombudet.¹⁶

¹⁶ Jf. Prop. 81 L (2016-2017).

5. Gjennomføring av EUs direktiv om tilgjengelighet av nettsider og mobilapplikasjoner

5.1 innledning

EUs direktiv støtter opp om norske interesser i å skape et harmonisert regelverk for universell utforming av IKT-løsninger. Ettersom kommunikasjon på internett er grenseoverskridende er det av norsk interesse at også europeiske nettsider er tilgjengelige for et flertall av befolkningen. Regelverket medfører økt fokus på, og kunnskap hos nettsideutviklere om området universell utforming, noe som kan bidra til bedre nettsider også i Norge.

Artikkel 1 Departementets vurderinger og forslag

Det er særlig forskjeller mellom direktivet og forskriften knyttet til det saklige virkeområde som vil kunne kreve endringer i nasjonal rett, dersom direktivet beslutes innlemmet i EØS-avtalens vedlegg XI om elektronisk kommunikasjon, audiovisuelle tjenester og informasjonssamfunnstjenester.

Departementets utgangspunkt er at direktivets minimumskrav skal gjennomføres i nasjonal rett. Når det gjelder behovet for endringer vises det til vurderingene under punkt 2 punkt 3.

Artikkel 2 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen klargjør at direktivet er et minimumsdirektiv, samt at medlemslandene kan videreføre nasjonale regler som går lenger enn direktivets krav. Øvrige nasjonale krav må være i overenstemmelse med EU-retten generelt.

Artikkel 3 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen inneholder direktivets legaldefinisjoner. Etter departementets vurdering er definisjonene i direktivet i tråd med tilsvarende begreper i nasjonal lovgivning. Bestemmelsen krever derfor ingen endringer i lov eller forskrift.

Artikkel 4 Departementets vurderinger og forslag

Artikkel 4 viser til de fire hovedprinsippene for universell utforming; informasjon skal være mulig å oppfatte, mulig å anvende/betjene, forståelig og robust. Dette tilsvarer de fire hovedprinsippene som ligger til grunn for kravene i WCAG 2.0.

Det følger av forskriften § 4 at nettløsninger skal utformes i samsvar med WCAG 2.0 på nivå A og AA, eller tilsvarende denne standard. Bestemmelsen krever derfor ingen endringer i lov eller forskrift.

Artikkel 5 Departementets vurderinger og forslag

Artikkel 5 regulerer forholdsmessighetsvurderingen knyttet til anvendelsen av tilgjengelighetskravene i artikkel 4. Departementet har vurdert det slik at kravene, som er innlemmet i forskriften ikke anses for å utgjøre en uforholdsmessig byrde. Det vises også til at forskriftens formål er å sikre universell utforming "*uten at det medfører en uforholdsmessig byrde for virksomhetene.*" jf. § 1.

Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift. Se for øvrig vurderingene under punkt 3.4.3.3 og punkt 3.6.

Artikkel 6 Departementets vurderinger og forslag

Nettsider og mobilapplikasjoner som er forenlig med standardene referert til i forordning No. 1025/2012 presumeres å være i overenstemmelse med kravene i artikkel 4. Direktivet angir at virksomhetene skal følge WCAG versjon 2.0 nivå A og AA, jf. art. 6 nr. 2, jf. EN 301 549 kapittel 9.

Bestemmelsen gir kompetanse til Kommisjonen til å vedta gjennomførings rettsaker ("gennemførelsesrettsaker") om innholdet i standardene. Videre gis Kommisjonen kompetanse til å vedta delegerende rettsaker, i tråd med prosedyren i artikkel 10, for å kunne oppdatere referansene til standardene nevnt i artikkel 6(3).

Departementet ser ikke behov for en mer detaljert redegjørelse for bestemmelsen. Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift.

Artikkel 7 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen regulerer tilleggstiltak for å sikre at direktivet etterleves nasjonalt. Bestemmelsen vil kreve endringer i Forskrift om universell utforming av IKT-løsninger. Det vises til vurderingene under punkt 3.4.

Artikkel 8 Departementets vurderinger og forslag

Direktivets artikkel 8 stiller krav om at myndighetsorganet skal gjennomføre periodiske målinger av i hvilken grad nettløsninger og applikasjoner er utformet i samsvar med direktivet. Det følger av annet ledd at Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsaker som fastlegger metoden for overvåking. Metoden skal være transparent, overførbar og sammenlignbar, lett å overføre og enkel i bruk, jf. artikkel 8(2).

Målingen skal gjennomføres som en utvalgsundersøkelse på nettsted-/applikasjonsnivå og inneholde beskrivelser av samsvar/brudd med kravene. Måleresultater skal rapporteres til Kommisjonen fem år etter at direktivet er trådt i kraft, og deretter hvert 3. år. (Innen 23.12.2021). Kommisjonen skal også orienteres om hvilket organ som skal gjennomføre overvåkingen i hvert medlemsland.

Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift.

Artikkel 9 Departementets vurderinger og forslag

Artikkel 9 oppstiller krav om en effektiv og adekvat håndhevelsesprosedyre for å sikre etterlevelse av direktivet krav artikkel 4, 5 og 7(1). Det vises til departementets vurdering under punkt 3.4.3.4.

Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift.

Artikkel 10 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen regulerer prosedyren for Kommisjonens kompetanse til å vedta delegerende rettsakter etter artikkel 6(4).

Departementet ser ikke behov for en mer detaljert redegjørelse for bestemmelsen. Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift.

Artikkel 11 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen viser til at Kommisjonene skal bistås av et utvalg. Gjennomføringsrettsaker skal vedtas etter en undersøkelsesprosedyre som følger av artikkel 11(3). Bestemmelsen viser til forordningen nr.182/201. Dette er EUs forordning om de generelle prinsippene for hvordan medlemslandene kan kontrollere Kommisjonens utøvelse av sine gjennomføringsbeføyelser. Artikkel 5 regulerer undersøkelsesprosedyren.

Departementet ser ikke behov for en mer detaljert redegjørelse for bestemmelsen. Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift.

Artikkel 12 Departementets vurderinger og forslag

Direktivet skal gjennomføres i nasjonal rett innen **23.09.2018**, jf. artikkel 12(1). Datoen for nasjonal gjennomføring utgjør et *skjæringstidspunkt* for skillet mellom nye og eksisterende nettsider. Deretter oppstilles det ulike *overgangsperioder* for anvendelsen av de gjennomførte reglene i nasjonal rett.

For nye nettsider er overgangstiden **1 år**, dvs. 23.09.2019. Direktivet setter opp en dato for skille mellom nye og eksisterende nettsider – 23.09.2018. Nettsider publisert før denne datoen anses som eksisterende, med en overgangstid på **2 år**. Det vil si at eksisterende nettsteder skal være universelt utformet fra 23.09.2020 jf. artikkel 12(3)(b).

For mobilapplikasjoner er overgangsperioden 2 år og 9 måneder, dvs. 23.06.2021.

Etter nasjonal rett vil nye nettsider oppfylle kravene, ved tidspunktet for *publisering*, ettersom overgangsperioden på 12 måneder utløp 1. juli 2014 jf. forskriftens § 11. Kontrakter som inngås må legge retningslinjene/kravene til grunn, slik at kravene i direktivet vil være oppfylt på publiseringstidspunktet. Innhold på nye nettsider vil dermed oppfylle kravene i direktivets artikkel 4 innen 23.09.2019, jf. artikkel 12(1)(a).

For eksisterende nettsider, publisert før direktivets skjæringstidspunkt **23.09.2018** kreves det at nettsidene tilfredsstillende tilgjengelighetskravene i artikkel 4 innen 23.09.2020. Samtidig følger det av forskriften at eksisterende IKT-løsninger skal være universelt utformet innen **1.januar 2021**, jf. 11 og dtl. § 14 annet ledd annet pkt.

Det er dermed en periode på **3 måneder** hvor direktivet vil stille krav til tilgjengelighet av eksisterende nettsider i offentlig sektor, som ikke nødvendigvis vil følge av lov/forskrift.

Skillet mellom ny og eksisterende IKT er imidlertid ikke statisk, og beror på en vurdering av flere momenter. Hva som anses som ny IKT er beskrevet i legaldefinisjonen i forskriftens § 3 første ledd bokstav (e) som lyder:

"Total utskifting av en teknisk løsning, versjonsoppgradering, utskifting eller større endring av kildekode og større endring av utseende eller utforming. Gradvise endringer over tid som til sammen utgjør en endring som nevnt i denne bokstav, kan også regnes som ny IKT-løsning."

Vurderingen av om en løsning skal anses som ny IKT er nærmere beskrevet i forarbeidene.¹⁷ Vurderingen går ut på om løsningen anses som "neste løsningsversjon."¹⁸ Dette innebærer omfattende endringer av IKT-løsningen, både brukergrensesnitt og underliggende programkode.

For universell utforming av nettsider knyttes vurderingen til endringer i sideoppbygging/design og evt. total utskifting av publiseringsløsning. En løsningsoppdatering som innebærer funksjonelle endringer og/eller endringer av et visst omfang i brukergrensesnittet vil anses som *ny IKT* (neste løsningsversjon). Videre kan flere små endringer over tid samlet bli å betrakte som en ny løsningsversjon.

Det vil kunne være et stort antall nettsider som har gjennomgått slike endringer i brukergrensesnitt, programkode eller design, slik at nettsiden anses som ny IKT, og dermed underlagt kravene.

For å unngå at det likevel finnes noen nettsider, som anses som eksisterende løsninger kan fristen for eksisterende IKT-løsninger eventuelt endres fra 1. januar 2021 til 23.09.2020 i forskriftens § 11 annet ledd. Dette vil også kreve en endring i ny Lov om likestilling og forbud mot diskriminering § 41 første ledd annet punktum.

Nye krav som følge av direktivet

Når det gjelder nye nasjonale krav, som følge av en implementering av direktivet, vil pliktsubjektene få en tolv måneder frist på å innrette seg etter kravene. Det følger av ny Lov om likestilling og forbud mot diskriminering § 41 at:

"Plikten etter § 18 første ledd inntreffer tolv måneder etter at forskrift om innholdet i plikten etter § 18 fjerde ledd har trådt i kraft, eller tolv måneder etter at forskriften gjøres gjeldende for nye pliktsubjekter."

Det vil derfor gjelde en innføringsperiode på ett år for nye krav som kommer inn i forskriften. Innføringsperioden på ett år vil gjelde uavhengig av om nettløsningen anses som ny IKT eller eksisterende IKT etter forskriften.

¹⁷ Ot.prp.nr.44 s. 170.

¹⁸ Ot.prp.nr.44 s. 170.

Artikkel 13 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen viser til at Kommisjonen skal gjøre en revisjon av anvendelsen av direktivet innen 23. juni 2022.

Departementet ser ikke behov for en mer detaljert redegjørelse for bestemmelsen. Etter departementets vurdering krever ikke bestemmelsen endring i lov eller forskrift.

Artikkel 14 Departementets vurderinger og forslag

Bestemmelsen viser til at direktivet skal tre i kraft 20 dager etter at vedtatt direktivet ble publisert i Official Journal. Direktivet ble vedtatt 26. oktober 2016, og publisert i Official Journal 02.12.2016. Direktivet trådte i kraft 22.12.2016.

Bestemmelsen krever ingen endring i nasjonal lovgivning.

Artikkel 15 Departementets vurderinger og forslag

Direktivet er adressert til medlemslandene.

Bestemmelsen krever ingen endring i nasjonal lovgivning.

6. Økonomiske administrative konsekvenser

Departementet har besluttet at det skal gjennomføres en full samfunnsøkonomisk analyse av å gjennomføre direktivets krav i nasjonal lovgivning. Videre skal det utredes økonomiske og administrative konsekvenser av å innføre kravene for henholdsvis offentlig og privat sektor (felles regulering), og konsekvenser av å innføre et to-sporet system i forskriften, jf. innledningsvis i punkt 1.3.

Dersom direktivet besluttet innlemmet i EØS-avtalen, gjennom vedtak i EØS-komiteen, vil departementet sende en lovproposisjon på høring. Da vil departementet kunne redegjøre nærmere for de administrative og økonomiske konsekvensene ved nasjonal implementering av direktivets krav, og de ulike valgene for nasjonal regulering.

7. Nyttige lenker/vedlegg

Direktivet er tilgjengelig på de fleste europeiske språk på EUR-lex:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32016L2102>

Parlamentets database inneholder en nyttig oversikt over alle dokumentene knyttet til lovgivningsprosessen:

[http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/0340\(COD\)#tab-0](http://www.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/0340(COD)#tab-0)

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV (EU) 2016/2102**af 26. oktober 2016****om tilgængeligheden af offentlige organers websteder og mobilapplikationer****(EØS-relevant tekst)**

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 114, stk. 1,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg ⁽¹⁾,

efter høring af Regionsudvalget,

efter den almindelige lovgivningsprocedure ⁽²⁾, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1)Udviklingen hen imod et digitalt samfund giver brugerne nye muligheder for at få adgang til oplysninger og tjenesteydelser. Udbydere af oplysninger og tjenesteydelser såsom offentlige organer benytter i stigende grad internettet til online at frembringe, indsamle og formidle en bred vifte af oplysninger og tjenesteydelser, som er væsentlige for offentligheden.
- (2)I dette direktiv bør ved tilgængelighed forstås de principper og teknikker, som der skal tages højde for i forbindelse med udformning, udvikling, vedligeholdelse og opdatering af websteder og mobilapplikationer, med henblik på at gøre dem mere tilgængelige for brugerne, navnlig personer med handicap.
- (3)Det hurtigt voksende marked for at gøre digitale produkter og tjenesteydelser mere tilgængelige omfatter en række økonomiske aktører såsom aktører, der udvikler websteder eller softwareværktøjer til at udvikle, administrere og teste websider eller mobilapplikationer, aktører, der udvikler brugeragenter såsom webbrowsere og tilhørende teknologiske hjælpemidler, aktører, der gennemfører certificeringstjenester og aktører, der udbyder kurser.
- (4)Som understreget i Kommissionens meddelelse af 19. maj 2010 med titlen »En digital dagsorden for Europa« bør offentlige myndigheder medvirke til at fremme markeder for onlineindhold. Offentlige myndigheder kan stimulere indholdsmarkeder ved at stille oplysninger fra den offentlige sektor til rådighed på gennemsigtige, effektive og ikkediskriminerende vilkår. Dette er en vigtig kilde til potentiel vækst i innovative onlinetjenester.
- (5)Flere medlemsstater har vedtaget foranstaltninger baseret på internationalt udbredte retningslinjer for udformning af tilgængelige websteder, men disse foranstaltninger relaterer sig ofte til forskellige udgaver af eller overholdelsesniveauer i disse retningslinjer, eller har indført tekniske forskelle for så vidt angår tilgængelige websteder på nationalt plan.

- (6) Udbydere af tilgængelige websteder og mobilapplikationer samt software og teknologi i forbindelse hermed omfatter en lang række små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Disse udbydere og særlig SMV'er afskrækkes fra at iværksætte forretningsprojekter uden for deres hjemmemarked. På grund af forskelle mellem medlemsstaterne for specifikationer og regler vedrørende webtilgængelighed hæmmes udbydernes konkurrenceevne og vækst af de ekstra omkostninger, der er forbundet med udvikling og markedsføring af produkter og tjenesteydelser vedrørende webtilgængelighed på tværs af grænserne.
- (7) På grund af begrænset konkurrence oplever indkøbere af websteder og mobilapplikationer og tilknyttede produkter og tjenesteydelser høje priser på levering af ydelser, eller afhængighed af en enkelt leverandør. Leverandører foretrækker ofte varianter af proprietære »standarder«, hvilket hæmmer efterfølgende muligheder for interoperabilitet mellem brugeragenter og adgang til websteders og mobilapplikationers indhold overalt i Unionen. Uensartede nationale regler reducerer de fordele, der kan opnås ved at dele erfaringer med nationale og internationale fagfæller som reaktion på den samfundsmæssige og teknologiske udvikling.
- (8) Inden for en harmoniseret ramme bør de virksomheder, der udformer og udvikler websteder og mobilapplikationer, stå over for færre hindringer for at drive virksomhed på det indre marked, og omkostningerne for offentlige organer og andre, der køber produkter og tjenesteydelser vedrørende websteders og mobilapplikationers tilgængelighed, bør nedbringes.
- (9) Dette direktiv har som mål at sikre, at offentlige organers websteder og mobilapplikationer gøres mere tilgængelige på grundlag af fælles tilgængelighedskrav. For at afhjælpe opsplitningen af det indre marked er det nødvendigt indbyrdes at tilnærme nationale foranstaltninger på EU-plan på grundlag af de aftalte tilgængelighedskrav til offentlige organers websteder og mobilapplikationer. Dette vil mindske usikkerheden blandt udviklerne og fremme interoperabilitet. Anvendelsen af tilgængelighedskrav, der er teknologineutrale, vil ikke hæmme innovation og kan endda stimulere den.
- (10) En indbyrdes tilnærmelse af nationale foranstaltninger bør også gøre det muligt for offentlige organer og virksomheder i Unionen at opnå økonomiske og samfundsmæssige fordele ved, at onlinetjenester og mobile tjenester når ud til flere borgere og kunder. Dette bør styrke det indre markeds potentiale for produkter og tjenesteydelser vedrørende websteders og mobilapplikationers tilgængelighed. Den deraf følgende markedsvækst bør gøre det muligt for virksomheder at bidrage til økonomisk vækst og jobskabelse i Unionen. Styrkelse af det indre marked bør gøre det mere attraktivt at foretage investeringer i Unionen. Offentlige organer vil nyde godt af lavere priser på produkter og tjenesteydelser vedrørende webtilgængelighed.
- (11) Borgerne vil nyde godt af bredere adgang til offentlige tjenester via websteder og mobilapplikationer og vil modtage tjenesteydelser og oplysninger, der letter deres hverdag og udøvelse af rettigheder i hele Unionen, navnlig deres ret til at færdes og opholde sig frit på Unionens område, deres etableringsfrihed og deres frie udveksling af tjenesteydelser.
- (12) Ved henholdsvis at ratificere og indgå De Forenede Nationers konvention om rettigheder for personer med handicap, der blev vedtaget den 13. december 2006 (»FN-konventionen«), har flertallet af medlemsstater og Unionen forpligtet sig til at træffe passende foranstaltninger til at sikre, at personer med handicap på lige fod med andre har adgang til bl.a. informations- og kommunikationsteknologi og -systemer, til at udvikle, udbrede kendskabet til og overvåge gennemførelsen af minimumsstandarder og vejledninger for tilgængelighed af faciliteter og tjenesteydelser, der er åbne for eller stilles

til rådighed for offentligheden, og til at fremme adgang for personer med handicap til nye informations- og kommunikationsteknologier og -systemer, herunder internettet, og har forpligtet sig til at afstå fra at tage del i nogen handling eller praksis, som er uforenelig med den nævnte konvention, og at sikre, at offentlige myndigheder og institutioner handler i overensstemmelse med den. FN-konventionen fastsætter også, at udformningen af produkter, omgivelser, ordninger og tjenesteydelser bør sikre, at de i videst muligt omfang kan anvendes af alle uden behov for tilpasning eller særlig udformning. Sådant »universelt design« bør ikke udelukke hjælpemidler til særlige grupper af personer med handicap, når der er behov derfor. I henhold til FN-konventionen omfatter personer med handicap personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med andre barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

- (13) Kommissionens meddelelse af 15. november 2010 med titlen »Den europæiske handicapstrategi 2010-2020: et nyt tilsagn om et Europa uden barrierer« bygger på FN-konventionen og har til formål at fjerne barrierer, der forhindrer personer med handicap i at deltage i samfundslivet på lige fod med andre. Den udpeger aktioner, som skal iværksættes, inden for en række højt prioriterede områder, herunder tilgængelighed af informations- og kommunikationsteknologi og -systemer, og dens formål er at sikre tilgængelighed i forbindelse med varer, tjenester (herunder offentlige tjenester), og hjælpemidler for handicappede.
- (14) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1303/2013 [\(3\)](#) og (EU) nr. 1304/2013 [\(4\)](#) indeholder bestemmelser om tilgængelighed for informations- og kommunikationsteknologi (IKT). De omhandler dog ikke de særlige forhold i forbindelse med websteders eller mobilapplikationers tilgængelighed.
- (15) Horisont 2020 — rammeprogrammet for forskning og innovation oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1291/2013 [\(5\)](#) støtter forskning og udvikling inden for teknologiske løsninger på tilgængelighedsproblemer.
- (16) I sin meddelelse af 15. december 2010 med titlen »Den europæiske handlingsplan for e-forvaltning 2011-2015 Intelligent, bæredygtig og innovativ offentlig forvaltning ved hjælp af ikt« opfordrede Kommissionen til, at der udvikles e-forvaltningstjenester, der sikrer inklusion og tilgængelighed. Dette omfatter foranstaltninger til at mindske kløften med hensyn til brug af IKT og fremme brugen af IKT for at undgå udelukkelse og således sikre, at alle brugere kan få det optimale udbytte af de foreliggende muligheder. I sin meddelelse af 19. april 2016 med titlen »EU-handlingsplan for e-forvaltning 2016-2020 Fremskyndelse af forvaltningernes digitale omstilling« fastholder Kommissionen vigtigheden af inklusion og tilgængelighed.
- (17) I den digitale dagsorden for Europa meddelte Kommissionen, at den offentlige sektors websteder bør være fuldt tilgængelige i 2015, hvilket afspejler Rigaministererklæringen af 11. juni 2006.
- (18) Kommissionen fremhævede i den digitale dagsorden for Europa, at der var behov for en samordnet indsats for at sikre, at nyt elektronisk indhold var fuldt tilgængeligt for personer med handicap, for at øge livskvaliteten for Europas borgere gennem blandt andet lettere adgang til offentlige tjenesteydelser og kulturelt indhold. Den opfordrede også til at lade aftalememorandummet om digital adgang for personer med handicap.
- (19) Websteders og mobilapplikationers indhold omfatter både tekstlige og ikketekstlige oplysninger, dokumenter og formularer, som kan downloades, samt tovejsinteraktion, f.eks.

udfyldning af digitale formularer og gennemførelse af autentifikations-, identifikations- og betalingsprocesser.

- (20) De i dette direktiv fastsatte tilgængelighedskrav bør ikke anvendes på indhold, der udelukkende ligger på mobile enheder, eller brugeragenter til mobile enheder, som er udviklet til lukkede brugergrupper eller med henblik på særlig anvendelse i bestemte miljøer, og som ikke udbydes til og anvendes af store dele af offentligheden.
- (21) Dette direktiv berører ikke Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/24/EU [\(6\)](#), særlig artikel 42, og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/25/EU [\(7\)](#), særlig artikel 60, som kræver, at ved alle indkøb, der er beregnet til anvendelse af fysiske personer, hvad enten det er offentligheden eller personale ved den ordregivende myndighed, skal de tekniske specifikationer undtagen i behørigt begrundede tilfælde fastsættes således, at der tages hensyn til kriterier vedrørende adgangsmuligheder for personer med handicap eller design for samtlige brugere.
- (22) I betragtning af manglen på automatiserede eller effektive og let anvendelige midler til at gøre visse typer offentliggjort indhold tilgængeligt og for at begrænse dette direktivs anvendelsesområde til indhold af websteder og mobilapplikationer, som faktisk kontrolleres af offentlige organer, fastsætter dette direktiv bestemmelser om midlertidig eller permanent udelukkelse af visse typer indhold af websteder eller mobilapplikationer fra sit anvendelsesområde. Disse udelukkelse bør i forbindelse med revision af dette direktiv genovervejes i lyset af den fremtidige teknologiske udvikling.
- (23) Retten for personer med handicap og ældre til at deltage og blive integreret i samfundslivet og det kulturelle liv i Unionen er uløseligt forbundet med tilgængelige audiovisuelle medietjenester. Denne ret kan imidlertid bedre udvikles i forbindelse med EU-sektorspecifik lovgivning eller lovgivning med fokus på tilgængelighed, som også omfatter private medietjenesteudbydere, med henblik på at garantere loyale konkurrencevilkår uden at gribe ind i de offentlige interesser, der varetages af de audiovisuelle medietjenester. Dette direktiv bør derfor ikke finde anvendelse på public service-medietjenesteudbyderes websteder og mobilapplikationer.
- (24) Intet i dette direktiv har til formål at begrænse mediernes ytringsfrihed samt mediefriheden og mediernes pluralisme, eftersom disse frihedsrettigheder er garanteret i Unionen og medlemsstaterne, navnlig i medfør af artikel 11 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder («chartret»).
- (25) Visse ikkestatslige organisationer (NGO'er), som er frivillige selvejende organer, der er oprettet for hovedsagelig at forfølge mål uden gevinst for øje, og som leverer tjenesteydelser, der ikke er væsentlige for offentligheden, eksempelvis tjenesteydelser, som statslige, regionale eller lokale myndigheder ikke direkte kræver, eller tjenesteydelser, som ikke specifikt imødekommer navnlig personer med handicaps behov, kan falde ind under dette direktivs anvendelsesområde. For at undgå at pålægge sådanne NGO'er en uforholdsmæssig stor byrde bør direktivet ikke finde anvendelse på dem.
- (26) Ved dokumentformater bør forstås dokumenter, som ikke primært er beregnet til webbrug, og som findes på websider, såsom Adobe Portable Document Format (PDF), Microsoft Office-dokumenter eller tilsvarende (open source-) formater.
- (27) Tidsafhængige livemedier, som ligger online eller genudsendes efter liveudsendelsen, bør betragtes som forudindspillede tidsafhængige medier uden unødigt forsinkelse fra datoen for den oprindelige udsendelse eller genudsendelse af de tidsafhængige medier, idet den tid, der er strengt nødvendig til at gøre tidsafhængige medier tilgængelige, ikke overskrides, og idet der gives høj prioritet til væsentlige oplysninger vedrørende sundhed, velfærd og

offentlig sikkerhed. Den nødvendige periode bør i princippet ikke overstige 14 dage. I begrundede tilfælde, f.eks. når det er umuligt at købe de relevante tjenesteydelser i tide, vil den nævnte periode undtagelsesvis kunne forlænges til den korteste tid, der er nødvendig til at gøre indholdet tilgængeligt.

- (28) Dette direktiv tilskynder offentlige organer til at gøre alt indhold tilgængeligt, men det har ikke til formål at begrænse det indhold, som offentlige organer lægger på deres websteder eller i deres mobilapplikationer, til tilgængeligt indhold alene. Når der tilføjes indhold, som ikke er tilgængeligt, bør offentlige organer, i det omfang det med rimelighed er muligt, tilføje tilgængelige alternativer på deres websteder eller i deres mobilapplikationer.
- (29) Når kort er bestemt til navigationsbrug, til forskel fra geografisk beskrivelse, kan tilgængelige oplysninger være nødvendige for at hjælpe personer, som ikke kan benytte visuelle oplysninger eller komplekse navigationsfunktioner efter hensigten, til eksempelvis at finde steder eller områder, hvor der udbydes tjenesteydelser. Der bør derfor tilbydes et tilgængeligt alternativ såsom postadresser og nærliggende stoppesteder for offentlig transport eller navne på steder eller regioner, som det offentlige organ ofte allerede har adgang til, i et format, der er enkelt og læsbart for de fleste brugere.
- (30) Indlejret indhold såsom indlejrede billeder eller videoer bør være omfattet af dette direktiv. Undertiden oprettes der imidlertid websteder og mobilapplikationer, hvor yderligere indhold senere kan tilføjes, eksempelvis et e-mailprogram, en blog, en artikel, som giver brugere mulighed for at tilføje kommentarer, eller applikationer, der understøtter indhold, som brugere bidrager med. Et andet eksempel kunne være en side såsom en portal eller et nyhedswebsted bestående af indhold, der er samlet fra adskillige bidragsydere, eller websteder, der løbende automatisk indsætter indhold fra andre kilder, såsom når reklamer indsættes dynamisk. Sådant tredjepartsindhold bør ikke være omfattet af dette direktivs anvendelsesområde, forudsat at det hverken finansieres eller udvikles af det pågældende offentlige organ eller er under dets kontrol. Sådant indhold bør i princippet ikke anvendes, hvis det hindrer eller forringer funktionaliteten af den offentlige tjenesteydelse, som tilbydes på det pågældende websted eller i den pågældende mobile applikation. Hvis formålet med indhold på offentlige organers websteder eller i offentlige organers mobilapplikationer er at afholde høringer eller tilrettelægge forumdrøftelser, kan nævnte indhold ikke betragtes som tredjepartsindhold og bør derfor være tilgængeligt, med undtagelse af indhold, som brugere bidrager med, der ikke er under det pågældende offentlige organs kontrol.
- (31) Visse tilgængelighedskrav til websteder eller mobilapplikationer bør stadig overholdes, hvad angår metadata vedrørende reproduktion af genstande fra kulturhistoriske samlinger.
- (32) Dette direktiv bør ikke pålægge medlemsstaterne at gøre indholdet af arkiverede websteder eller mobilapplikationer tilgængelige, hvis det ikke længere opdateres eller redigeres, og hvis det ikke er nødvendigt for at udføre administrative processer. Med henblik på dette direktiv bør rent teknisk vedligeholdelse ikke anses for at udgøre opdatering eller redigering af et websted eller en mobilapplikation.
- (33) Skolers, børnehavers og vuggestuers væsentlige administrative onlinefunktioner bør gøres tilgængelige. Hvis det væsentlige indhold formidles via et andet websted på en tilgængelig måde, bør det ikke være nødvendigt også at gøre det tilgængeligt på den pågældende institutions websted.
- (34) Medlemsstaterne bør have mulighed for at udvide anvendelsen af dette direktiv til også at omfatte andre typer websteder og mobilapplikationer, navnlig intranet og ekstranet samt mobilapplikationer, der ikke er omfattet af dette direktiv, og som er udformet til og

anvendes af et begrænset antal personer på arbejdspladser eller inden for uddannelse, og opretholde eller indføre foranstaltninger, der er i overensstemmelse med EU-retten og går videre end minimumskravene til websteders og mobilapplikationers tilgængelighed. Medlemsstaterne bør desuden tilskyndes til at udvide anvendelsen af dette direktiv til også at omfatte private enheder, som tilbyder faciliteter og tjenesteydelser, der er åbne for eller udbydes til offentligheden, herunder på områderne sundhed, børnepasning, social inklusion og social sikkerhed samt i transportsektoren og med hensyn til elektricitet, gas, varme, vand, elektronisk kommunikation og posttjenester, navnlig de tjenester, der er omhandlet i artikel 8-13 i direktiv 2014/25/EU.

- (35) Selv om dette direktiv ikke finder anvendelse på EU-institutioners websteder og mobilapplikationer, opfordres disse institutioner til at overholde dette direktivs tilgængelighedskrav.
- (36) Tilgængelighedskravene i dette direktiv har til hensigt at være teknologineutrale. De beskriver, hvad der skal være til stede, for at brugeren kan opfatte, anvende, fortolke og forstå et websted og en mobilapplikation og tilknyttet indhold. De fastlægger ikke i detaljer, hvilken teknologi der bør anvendes til bestemte websteder, onlineoplysninger eller mobilapplikationer. Dermed står de ikke i vejen for innovation.
- (37) De fire principper for tilgængelighed er: opfattelighed, dvs. at oplysninger og brugergrænsefladekomponenter skal præsenteres for brugerne på måder, som de kan opfatte; anvendelighed, dvs. at brugergrænsefladekomponenterne og navigationen skal kunne anvendes; forståelighed, dvs. at oplysningerne og betjeningen af brugergrænsefladen skal være forståelig; og robusthed, dvs. at indhold skal være robust nok til at kunne fortolkes stabilt af en bred vifte af brugeragenter, herunder teknologiske hjælpemidler. Disse tilgængelighedsprincipper omsættes til testbare succeskriterier, bl.a. dem, der danner grundlag for europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 »Tilgængelighedskrav for offentlige indkøb af IKT-produkter og -tjenester i Europa« (2015-04) (europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04)), ved hjælp af harmoniserede standarder og en fælles metode til at teste, om indholdet på websteder og i mobilapplikationer er i overensstemmelse med disse principper. Denne europæiske standard blev vedtaget på grundlag af mandat M/376, som Kommissionen gav de europæiske standardiseringsorganisationer. Indtil referencerne for de harmoniserede standarder eller dele heraf offentliggøres i *Den Europæiske Unions Tidende*, bør de relevante bestemmelser i europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) anses for, hvad der som minimum skal gøres for at omsætte disse principper til praksis.
- (38) Hvis de i dette direktiv fastsatte tilgængelighedskrav ikke finder anvendelse, vil kravet om »tilpasninger i rimeligt omfang« i overensstemmelse med Rådets direktiv 2000/78/EF ⁽⁸⁾, FN-konventionen og anden relevant lovgivning fortsat finde anvendelse, og tilpasningerne bør foretages, hvor det er nødvendigt, navnlig på arbejdspladser og inden for uddannelse.
- (39) Offentlige organer bør anvende de tilgængelighedskrav, der er fastsat i dette direktiv, i det omfang kravene ikke pålægger dem en uforholdsmæssig stor byrde. Dette betyder, at det i begrundede tilfælde måske ikke med rimelighed er muligt for et offentligt organ at gøre bestemt indhold fuldt tilgængeligt. Det offentlige organ bør dog fortsat gøre dette indhold så tilgængeligt som muligt og gøre det øvrige indhold fuldt tilgængeligt. Undtagelser fra at overholde tilgængelighedskravene på grund af den uforholdsmæssige store byrde, som de pålægger, bør ikke gå videre, end hvad der er strengt nødvendigt for at begrænse denne byrde med hensyn til det pågældende bestemte indhold i hvert enkelt tilfælde. Ved foranstaltninger, som pålægger en uforholdsmæssig stor byrde, bør forstås foranstaltninger, som vil pålægge et offentligt organ en uforholdsmæssig stor organisatorisk eller økonomisk byrde eller bringe organets evne til enten at opfylde sit formål eller offentliggøre

oplysninger, der er nødvendige eller relevante for dets opgaver og tjenester, i fare, under hensyntagen til de sandsynlige resulterende fordele eller ulemper for borgere, navnlig personer med handicap. Kun rimelige grunde bør tages i betragtning ved en vurdering af, i hvilket omfang tilgængelighedskravene ikke kan opfyldes, fordi de vil pålægge en uforholdsmæssig stor byrde. Manglende prioritering, tid eller viden bør ikke betragtes som rimelige grunde. På samme måde bør der ikke være rimelige grunde til ikke at indkøbe eller udvikle softwaresystemer, der kan administrere indhold på websteder og i mobilapplikationer på en tilgængelig måde, eftersom der findes tilstrækkelige teknikker og tilrådede teknikker til at bringe disse systemer i overensstemmelse med tilgængelighedskravene.

- (40) Interoperabilitet i forbindelse med tilgængelighed bør sikre størst mulig indholdskompatibilitet med nuværende og fremtidige brugeragenter og teknologiske hjælpemidler. Mere specifikt bør indholdet på websteder og i mobilapplikationer forsyne brugeragenter med en fælles intern kodning af naturligt sprog, strukturer, relationer og sekvenser samt data i eventuelle indlejrede brugergrænsefladekomponenter. Interoperabilitet er således til gavn for brugerne, idet de kan anvende deres brugeragenter til at tilgå websteder og mobilapplikationer overalt; de vil også kunne nyde godt af flere valgmuligheder og lavere priser i hele Unionen. Interoperabilitet vil ligeledes gavne udbydere og indkøbere af produkter og tjenesteydelser vedrørende websteders og mobilapplikationers tilgængelighed.
- (41) Dette direktiv fastsætter tilgængelighedskrav for offentlige organers websteder og mobilapplikationer. For at gøre det lettere at bringe de berørte websteder og mobilapplikationer i overensstemmelse med disse krav er det nødvendigt at gøre en formodning om overensstemmelse gældende for de berørte websteder og mobilapplikationer, som opfylder harmoniserede standarder eller dele heraf, der er udarbejdet og offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende* i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1025/2012 ⁽⁹⁾, og som har til formål at angive detaljerede specifikationer for disse krav. I henhold til nævnte forordning bør medlemsstaterne og Europa-Parlamentet have mulighed for at gøre indsigelse mod alle harmoniserede standarder, som efter deres opfattelse ikke fuldt ud opfylder de tilgængelighedskrav, der fastsættes i dette direktiv.
- (42) De europæiske standardiseringsorganisationer har vedtaget europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04), der fastlægger krav om funktionsmæssig tilgængelighed for IKT-produkter og -tjenesteydelser, herunder webindhold, og som kan bruges i forbindelse med offentlige indkøb eller til at støtte andre politikker og lovgivning. Formodningen om overensstemmelse med de tilgængelighedskrav, der er fastsat i dette direktiv, bør baseres på punkt 9, 10 og 11 i europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04). Tekniske specifikationer, der vedtages på grundlag af dette direktiv, bør yderligere specificere europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) med hensyn til mobilapplikationer.
- (43) De tekniske specifikationer og standarder, der udarbejdes vedrørende tilgængelighedskravene i dette direktiv, bør desuden tage højde for mobile enheders konceptuelle og tekniske forhold.
- (44) En tilgængelighedserklæring bør afgives af offentlige organer om deres websteders og mobilapplikationers overholdelse af de tilgængelighedskrav, der er fastsat i dette direktiv. Denne tilgængelighedserklæring bør, hvor det er relevant, omfatte de tilgængelige alternativer, der er indført.
- (45) Mobilapplikationer er tilgængelige fra forskellige kilder, blandt andre private applikationsbutikker. Der bør sammen med den beskrivelse af den mobile applikation, som

brugerne får vist, inden de downloader en mobilapplikation, gives oplysninger om tilgængeligheden af mobilapplikationer fra offentlige organer, der downloades fra tredjepartskilder. Dette pålægger ikke store platformudbydere at ændre deres applikationsdistributionsmekanismer, men pålægger i stedet offentlige organer et krav om at gøre tilgængelighedserklæringen tilgængelig ved hjælp af eksisterende eller fremtidig teknologi.

- (46) En feedbackmekanisme bør oprettes, for at enhver person har mulighed for at underrette det berørte offentlige organ om webstedets eller mobilapplikationernes manglende overholdelse af dette direktivs tilgængelighedskrav og at anmode om de oplysninger, der er undtaget. Sådanne anmodninger om oplysninger kan vedrøre indhold, der ikke er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde eller på anden vis er undtaget fra at skulle overholde de tilgængelighedskrav, der er fastsat i direktivet, såsom dokumentformater, forudindspillede tidsafhængige medier eller arkiverede websteders indhold. Ved hjælp af feedbackmekanismen knyttet til en håndhævelsesprocedure bør det være muligt for brugere af offentlige organers websteder eller mobilapplikationer at anmode om de nødvendige oplysninger, herunder tjenesteydelser og dokumenter. Det offentlige organ bør som opfølgning på en rimelig og berettiget anmodning give de pågældende oplysninger på en fyldestgørende og passende måde inden for en rimelig frist.
- (47) Medlemsstaterne bør træffe de nødvendige foranstaltninger for at øge bevidstheden om og for at fremme uddannelsesprogrammer vedrørende websteders og mobilapplikationers tilgængelighed for relevante interessenter og navnlig personale med ansvar for websteders og mobilapplikationers tilgængelighed. Relevante interessenter bør høres eller inddrages i udarbejdelse af indholdet af kurser og oplysningsordninger vedrørende tilgængelighed.
- (48) Det er vigtigt, at medlemsstaterne i tæt samarbejde med Kommissionen bør fremme anvendelsen af redigeringsværktøjer, som kan sikre en bedre gennemførelse af de tilgængelighedskrav, der er fastsat i dette direktiv. En sådan indsats kan have passiv form såsom at offentliggøre en liste over kompatible redigeringsværktøjer uden krav om anvendelse af disse værktøjer eller have aktiv form såsom krav om at anvende kompatible redigeringsværktøjer eller finansiere udviklingen heraf.
- (49) For at sikre korrekt gennemførelse af dette direktiv og navnlig gennemførelse af bestemmelserne om overensstemmelse med tilgængelighedskravene er det yderst vigtigt, at Kommissionen og medlemsstaterne regelmæssigt hører relevante interessenter. Ved relevante interessenter bør i dette direktiv forstås som omfattende organisationer, der repræsenterer personer med handicap og ældres interesser, arbejdsmarkedets parter, virksomheder, der beskæftiger sig med udvikling af tilgængelighedssoftware vedrørende websteder og mobilapplikationer, samt civilsamfundet.
- (50) Overensstemmelse med de tilgængelighedskrav, der er fastsat i dette direktiv, bør overvåges periodisk. En harmoniseret monitoreringsmetode vil fastlægge en beskrivelse af, hvordan man på ensartet grundlag i alle medlemsstater kan kontrollere graden af overholdelse af tilgængelighedskravene samt indsamling af repræsentative stikprøver og monitoreringshyppighed. Medlemsstaterne bør periodisk aflægge rapport om resultatet af monitoreringen og mindst én gang om, hvilke foranstaltninger der er truffet i forbindelse med anvendelsen af dette direktiv.
- (51) Den monitoreringsmetode, der skal fastlægges af Kommissionen, bør være gennemsigtig, overførbart, sammenlignelig og reproducerbar. Reproducerbarheden af monitoreringsmetoden bør maksimeres under hensyntagen til det forhold, at menneskelige faktorer såsom brugertest kan have indflydelse herpå. For at forbedre sammenligneligheden af data mellem medlemsstaterne bør monitoreringsmetoden beskrive, hvordan resultatet af

de forskellige test skal eller kan opstilles. Det bør være let at anvende monitoreringsmetoden for ikke at fjerne ressourcer fra opgaverne med at gøre indhold mere tilgængeligt.

- (52) For ikke at hindre innovation, for så vidt angår måling af websteders og mobilapplikationers tilgængelighed, bør medlemsstaterne, så længe det ikke hindrer sammenlignelighed af data i hele Unionen, kunne anvende mere avancerede monitoreringsteknologier på grundlag af den monitoreringsmetode, som Kommissionen skal fastlægge.
- (53) For at undgå systematisk anlæggelse af retssager, bør der fastsættes bestemmer om retten til adgang til en passende og effektiv procedure med henblik på at sikre overholdelse af dette direktiv. Dette berører ikke adgangen til effektive retsmidler som omhandlet i chartrets artikel 47. Den nævnte procedure bør omfatte retten til at indgive klage til enhver eksisterende national myndighed med kompetence til at træffe afgørelse om sådanne klager.
- (54) For at sikre korrekt anvendelse af formodningen om overensstemmelse med tilgængelighedskravene i dette direktiv bør beføjelsen til at vedtage retsakter delegeres til Kommissionen i overensstemmelse med artikel 290 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, for så vidt angår ændring af dette direktiv ved opdatering af henvisningerne til europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04). Det er navnlig vigtigt, at Kommissionen gennemfører relevante høringer under sit forberedende arbejde, herunder på ekspertniveau, og at disse høringer gennemføres i overensstemmelse med principperne i den interinstitutionelle aftale af 13. april 2016 om bedre lovgivning ⁽¹⁰⁾. For at sikre lige deltagelse i forberedelsen af delegerede retsakter modtager Europa-Parlamentet og Rådet navnlig alle dokumenter på samme tid som medlemsstaternes eksperter, og deres eksperter har systematisk adgang til møder i Kommissionens ekspertgrupper, der beskæftiger sig med forberedelse af delegerede retsakter.
- (55) For at sikre ensartede betingelser for gennemførelsen af de relevante bestemmelser i dette direktiv bør Kommissionen tillægges gennemførelsesbeføjelser. Undersøgelingsproceduren bør anvendes til at fastsætte: tekniske specifikationer for tilgængelighedskravene; den metode, som medlemsstaterne bør benytte til monitorering af de berørte websteders og mobilapplikationers overensstemmelse med disse krav; og nærmere regler for medlemsstaternes rapportering til Kommissionen om resultaterne af monitoreringen. Rådgivningsproceduren bør anvendes til vedtagelse af gennemførelsesretsakter om fastlæggelse af en standardtilgængelighedserklæring, der ikke har indvirkning på arten eller omfanget af de forpligtelser, der følger af dette direktiv, men tjener til at lette anvendelsen af de regler, som fastsættes heri. Disse beføjelser bør udøves i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 ⁽¹¹⁾.
- (56) Målet for dette direktiv, nemlig oprettelse af et harmoniseret marked for tilgængelighed af offentlige organers websteder og mobilapplikationer, kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne, da det kræver harmonisering af forskellige regler, der i øjeblikket findes i de forskellige medlemsstaters retssystemer, men kan bedre nås på EU-plan; Unionen kan derfor vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet, jf. artikel 5 i traktaten om Den Europæiske Union. I overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, jf. nævnte artikel, går dette direktiv ikke videre, end hvad der er nødvendigt for at nå dette mål —

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

1. For at forbedre det indre markeds funktion har dette direktiv til formål indbyrdes at tilnærme medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende tilgængelighedskrav til offentlige organers websteder og mobilapplikationer, så disse websteder og mobilapplikationer bliver mere tilgængelige for brugere, navnlig for personer med handicap.
2. Dette direktiv fastsætter bestemmelser, der pålægger medlemsstaterne at sikre, at offentlige organers websteder, uafhængigt af den enhed, der anvendes til at opnå adgang hertil, og mobilapplikationer opfylder de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4.
3. Dette direktiv finder ikke anvendelse på følgende websteder og mobilapplikationer:
 - a) websteder og mobilapplikationer tilhørende public service-medietjenesteudbydere og deres datterselskaber samt tilhørende andre organer eller deres datterselskaber som opfylder en public service-medietjenesteudbyderopgave
 - b) websteder og mobilapplikationer tilhørende NGO'er, der ikke leverer tjenesteydelser, som er væsentlige for offentligheden, eller tjenesteydelser, der specifikt vedrører behovene hos eller er beregnet til personer med handicap.
4. Dette direktiv finder ikke anvendelse på følgende indhold på websteder og i mobilapplikationer:
 - a) dokumentformater, der er offentliggjort inden den 23. september 2018, medmindre sådant indhold er nødvendigt for aktive administrative processer i forbindelse med de opgaver, som det pågældende offentlige organ varetager
 - b) forudindspillede tidsafhængige medier, der er offentliggjort inden den 23. september 2020
 - c) tidsafhængige livemedier
 - d) onlinekort og kortlægningstjenester, så længe væsentlige oplysninger gives på en tilgængelig digital måde for så vidt angår kort, der er bestemt til navigationsbrug
 - e) tredjepartsindhold, der hverken er finansieret eller udviklet af eller er under kontrol af det pågældende offentlige organ
 - f) reproduktioner af genstande fra kulturhistoriske samlinger, der ikke kan gøres fuldt tilgængelige på grund af enten:
 - i) uforenelighed af tilgængelighedskravene med enten konservering af den pågældende genstand eller reproduktionens autenticitet (f.eks. kontrast), eller
 - ii) manglende automatiserede og omkostningseffektive løsninger, der let kan udtage teksten fra manuskripter eller andre genstande fra kulturhistoriske samlinger og omforme den til indhold, der er forenelig med tilgængelighedskravene
 - g) indhold på ekstranet og intranet, dvs. websteder, som kun er tilgængelige for en lukket gruppe personer og ikke for offentligheden som sådan, og som er offentliggjort inden den 23. september 2019, indtil sådanne websteder undergår en væsentlig revision
 - h) indhold på websteder og i mobilapplikationer, der kvalificeres som arkiver, hvilket betyder, at de kun har indhold, der hverken er nødvendigt for aktive administrative processer eller er opdateret eller redigeret efter den 23. september 2019.
5. Medlemsstaterne kan udelukke skolers, børnehavers og vuggestuers websteder og mobilapplikationer fra dette direktivs anvendelsesområde, med undtagelse af indhold heraf, der er forbundet med væsentlige administrative onlinefunktioner.

Artikel 2

Minimumsharmonisering

Medlemsstaterne kan opretholde eller indføre foranstaltninger, der er i overensstemmelse med EU-retten, og som går videre end de minimumskrav til websteders og mobilapplikationers webtilgængelighed, der er fastsat i dette direktiv.

Artikel 3

Definitioner

I dette direktiv forstås ved:

- 1) »**offentligt organ**«: staten, regionale eller lokale myndigheder, offentligretlige organer som defineret i artikel 2, stk. 1, nr. 4), i direktiv 2014/24/EU eller sammenslutninger af en eller flere af sådanne myndigheder eller en eller flere af sådanne offentligretlige organer, hvis disse sammenslutninger er oprettet specifikt med henblik på at imødekomme almenhedens behov, dog ikke behov af industriel eller kommerciel karakter
- 2) »**mobilapplikationer**«: applikationssoftware, der er udformet og udviklet af eller på vegne af offentlige organer til brug for den brede offentlighed på mobile enheder såsom smartphones og tablets. Mobilapplikationer omfatter ikke den software, der kontrollerer disse enheder (mobile operativsystemer) eller hardware
- 3) »**standard**«: en standard som defineret i artikel 2, nr. 1), i forordning (EU) nr. 1025/2012
- 4) »**europæisk standard**«: en europæisk standard som defineret i artikel 2, nr. 1), litra b), i forordning (EU) nr. 1025/2012
- 5) »**harmoniseret standard**«: en harmoniseret standard som defineret i artikel 2, nr. 1), litra c), i forordning (EU) nr. 1025/2012
- 6) »**tidsafhængige medier**«: medier af følgende typer: kun audio, kun video, audio og video samt audio og/eller video kombineret med interaktion
- 7) »**genstande fra kulturhistoriske samlinger**«: privat eller offentligt ejede goder, der har historisk, kunstnerisk, arkæologisk, æstetisk, videnskabelig eller teknisk interesse, og som indgår i samlinger, der konserveres af kulturelle institutioner såsom biblioteker, arkiver og museer
- 8) »**måledata**«: de kvantitative resultater af den monitoreringsaktivitet, der udføres for at kontrollere, at offentlige organers websteder og mobilapplikationer overholder tilgængelighedskravene i artikel 4. Måledata omfatter både kvantitative oplysninger om en stikprøve af testede websteder og mobilapplikationer (antal websteder og applikationer, eventuelt med antallet af besøgende eller brugere, mv.) og kvantitative oplysninger om tilgængelighedsniveauet

Artikel 4

Krav til websteders og mobilapplikationers tilgængelighed

Medlemsstaterne sikrer, at offentlige organer træffer de nødvendige foranstaltninger til at gøre deres websteder og mobilapplikationer mere tilgængelige ved at gøre dem opfattede, anvendelige, forståelige og robuste.

Artikel 5

Uforholdsmæssig stor byrde

1. Medlemsstaterne sikrer, at offentlige organer anvender de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, i det omfang disse krav ikke pålægger offentlige organer en uforholdsmæssig stor byrde med henblik på nævnte artikel.
2. Med henblik på at vurdere, i hvilket omfang overholdelse af de tilgængelighedskrav, der er omhandlet i artikel 4, pålægger en uforholdsmæssig stor byrde, sikrer medlemsstaterne, at de pågældende offentlige organer tager hensyn til relevante forhold, herunder følgende:
 - a) det pågældende offentlige organs størrelse, ressourcer og art, og
 - b) de anslåede omkostninger og fordele for det pågældende offentlige organ i forhold til de anslåede fordele for personer med handicap under hensyntagen til hyppigheden og varigheden af brugen af det specifikke websted eller den specifikke mobile applikation.
3. Med forbehold af denne artikels stk. 1 foretager det pågældende offentlige organ den indledende vurdering af, i hvilket omfang overholdelse af de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, pålægger en uforholdsmæssig stor byrde.
4. Når et offentligt organ anvender den i denne artikels stk. 1 fastsatte undtagelse for et bestemt websted eller en bestemt mobilapplikation efter at have foretaget en vurdering som omhandlet i denne artikels stk. 2, redegør organet i den tilgængelighedserklæring, der er omhandlet i artikel 7, for de dele af tilgængelighedskravene, som ikke kunne overholdes, og giver i givet fald tilgængelige alternativer.

Artikel 6

Formodning om overensstemmelse med tilgængelighedskravene

1. Indhold af websteder og mobilapplikationer, der opfylder harmoniserede standarder eller dele heraf, hvis referencer er offentliggjort af Kommissionen i *Den Europæiske Unions Tidende* i overensstemmelse med forordning (EU) nr. 1025/2012, formodes at være i overensstemmelse med de i artikel 4 fastsatte tilgængelighedskrav, der er omfattet af disse standarder eller dele heraf.
2. Når der ikke er offentliggjort referencer til harmoniserede standarder, jf. denne artikels stk. 1, formodes mobilapplikationers indhold, der opfylder de tekniske specifikationer eller dele heraf, at være i overensstemmelse med de i artikel 4 fastsatte tilgængelighedskrav, der er omfattet af disse tekniske specifikationer eller dele heraf.

Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter, der fastsætter de tekniske specifikationer, der er omhandlet i dette stykkes første afsnit. Disse tekniske specifikationer skal opfylde de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, og skal mindst sikre et tilgængelighedsniveau, der svarer til niveauet i europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04).

De i dette stykkes andet afsnit omhandlede gennemførelsesretsakter vedtages efter undersøgelsesproceduren i artikel 11, stk. 3. Den første af disse gennemførelsesretsakter vedtages, hvis der ikke er offentliggjort referencer til de harmoniserede standarder, der er omhandlet i nærværende artikels stk. 1, senest den 23. december 2018.
3. Hvis der ikke er offentliggjort referencer til de harmoniserede standarder, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, formodes indhold af websteder, der opfylder de relevante krav i europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) eller dele heraf, at være i overensstemmelse med de i artikel 4 fastsatte tilgængelighedskrav, der er omfattet af disse relevante krav eller dele heraf.

Hvis der ikke er offentliggjort referencer til de harmoniserede standarder, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, og tekniske specifikationer som omhandlet i denne artikels stk. 2 ikke findes, formodes indhold af mobilapplikationer, der opfylder de relevante krav i europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) eller dele heraf, at være i overensstemmelse med de i artikel 4 fastsatte tilgængelighedskrav, der er omfattet af disse relevante krav eller dele heraf.

4. Kommissionen tillægges beføjelse til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 10 med henblik på at ændre denne artikels stk. 3 ved opdatering af henvisningerne til europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04) for at henvise til en nyere udgave af denne standard eller en europæisk standard, der erstatter den, når denne udgave eller standard opfylder de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, og mindst sikrer et tilgængelighedsniveau, der svarer til niveauet i europæisk standard EN 301 549 V1.1.2 (2015-04).

Artikel 7

Yderligere foranstaltninger

1. Medlemsstaterne sikrer, at offentlige organer afgiver og regelmæssigt ajourfører en detaljeret, udtømmende og klar tilgængelighedserklæring vedrørende deres websteders og mobilapplikationers overholdelse af dette direktiv.

For så vidt angår websteder afgives tilgængelighedserklæringen i et tilgængeligt format med anvendelse af den standardtilgængelighedserklæring, der er omhandlet i stk. 2, og offentliggøres på det relevante websted.

For så vidt angår mobilapplikationer afgives tilgængelighedserklæringen i et tilgængeligt format ved anvendelse af den standardtilgængelighedserklæring, der er omhandlet i stk. 2, og offentliggøres på webstedet for det offentlige organ, der har udviklet den pågældende mobilapplikation, eller sammen med andre oplysninger, der er tilgængelige, når applikationen downloades.

Erklæringen skal indeholde følgende:

- a) en forklaring vedrørende de dele af indholdet, der ikke er tilgængelige, og årsagerne til denne utilgængelighed og i givet fald de tilgængelige alternativer, der er indført
- b) en beskrivelse af og et link til en feedbackmekanisme, der giver enhver person mulighed for at underrette det berørte offentlige organ om dets webstedes eller mobilapplikations manglende overholdelse af de i artikel 4 fastsatte tilgængelighedskrav og at anmode om de oplysninger, der er undtaget i medfør af artikel 1, stk. 4, og artikel 5, og
- c) et link til den håndhævelsesprocedure, der er fastsat i artikel 9, og som kan benyttes i tilfælde af et utilfredsstillende svar på underretningen eller feedbacken.

Medlemsstaterne sikrer, at offentlige organer giver et fyldestgørende svar på underretningen eller anmodningen inden for en rimelig frist.

2. Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter, der indeholder en standardtilgængelighedserklæring Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter rådgivningsproceduren i artikel 11, stk. 2. Senest den 23. december 2018 vedtager Kommissionen den første sådanne gennemførelsesretsakt.

3. Medlemsstaterne træffer foranstaltninger til at lette anvendelse af de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, på andre typer websteder eller mobilapplikationer end dem, der er omhandlet i artikel 1, stk. 2, og navnlig på websteder eller mobilapplikationer, der er omfattet af gældende nationale love om tilgængelighed.

4. Medlemsstaterne fremmer og letter uddannelsesprogrammer vedrørende tilgængelighed af websteder og mobilapplikationer for relevante interessenter og personale i offentlige organer, der er udformet med henblik på at oplære dem i at oprette, administrere og opdatere det tilgængelige indhold på websteder og i mobilapplikationer.

5. Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger til at øge bevidstheden om de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, fordelene heraf for brugerne og ejerne af websteder og mobilapplikationer samt muligheden for at give feedback i tilfælde af manglende overholdelse af dette direktivs krav, jf. denne artikel.

6. Med henblik på den monitorering og rapportering, der er omhandlet i artikel 8, letter Kommissionen samarbejde på EU-plan mellem medlemsstaterne og mellem medlemsstaterne og relevante interessenter med henblik på at udveksle bedste praksis mellem dem og evaluere den monitoreringsmetode, der er omhandlet i artikel 8, stk. 2, den markeds-mæssige og teknologiske udvikling og fremskridtene inden for websteders og mobilapplikationers tilgængelighed.

Artikel 8

Monitorering og rapportering

1. Medlemsstaterne monitorerer periodisk, hvorvidt offentlige organers websteder og mobilapplikationer overholder de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, på grundlag af den monitoreringsmetode, der er omhandlet i nærværende artikels stk. 2.

2. Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter, der fastlægger en metode til monitorering af websteders og mobilapplikationers overensstemmelse med tilgængelighedskravene, jf. artikel 4. Denne metode skal være gennemsigtig, overførbar, sammenlignelig, reproducerbar og let at anvende. Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter undersøgelsesproceduren i artikel 11, stk. 3. Senest den 23. december 2018 vedtager Kommissionen den første sådanne gennemførelsesretsakt.

3. Den monitoreringsmetode, der er omhandlet i stk. 2, kan tage hensyn til ekspertanalyser og skal omfatte:

a) monitoreringshyppighed og prøveudtagning af de websteder og mobilapplikationer, der skal overvåges

b) for så vidt angår websteder, prøveudtagning af websider og indholdet på disse sider

c) for så vidt angår mobilapplikationer, det indhold, der skal testes, under hensyntagen til tidspunktet for den oprindelige lancering af applikationen og af efterfølgende funktionsopdateringer

d) en beskrivelse af, hvordan overholdelsen eller manglende overholdelse af tilgængelighedskravene i artikel 4 skal påvises på behørig vis, idet der henvises direkte til de relevante beskrivelser, når det er relevant, i den harmoniserede standard eller i mangel heraf i de tekniske specifikationer, der er omhandlet i artikel 6, stk. 2, eller i den europæiske standard, der er omhandlet i artikel 6, stk. 3

e) i tilfælde af identificerede mangler, en mekanisme til forelæggelse af data og oplysninger om overholdelse af de tilgængelighedskrav, der er fastsat i artikel 4, i et format, der kan anvendes af offentlige organer til at afhjælpe disse mangler, og

f) passende ordninger, herunder om nødvendigt eksempler og anvisninger, vedrørende automatiske og manuelle test og brugervenlighedstest, kombineret med rammen for

prøveudtagningen, på en måde, der er forenelig med monitoreringens og rapporteringens hyppighed.

4. Senest den 23. december 2021 og derefter hvert tredje år aflægger medlemsstaterne rapport til Kommissionen om resultatet af monitoreringen, herunder måledata. Denne rapport udarbejdes på grundlag af de rapporteringsordninger, der er omhandlet i denne artikels stk. 6. Rapporten skal også indeholde oplysninger om anvendelsen af den håndhævelsesprocedure, der er fastsat i artikel 9.

5. For så vidt angår de foranstaltninger, der vedtages i henhold til artikel 7, skal den første rapport også omfatte følgende:

a) en beskrivelse af de mekanismer, der er oprettet af medlemsstaterne til høring af de relevante interessenter om websteders og mobilapplikationers tilgængelighed

b) procedurer for offentliggørelse af eventuel udvikling inden for tilgængelighedspolitik for websteder og mobilapplikationer

c) erfaringer fra og resultater af gennemførelsen af bestemmelserne om overensstemmelse med tilgængelighedskravene, jf. artikel 4, og

d) oplysninger om uddannelses- og oplysningsaktiviteter.

Når der er foretaget betydelige ændringer i forhold til de aspekter, der er omhandlet i første afsnit, medtager medlemsstaterne oplysninger om de nævnte ændringer i deres efterfølgende rapporter.

6. Indholdet af alle rapporter, der ikke behøver at omfatte en liste over de undersøgte websteder, mobilapplikationer eller offentlige organer, offentliggøres i et tilgængeligt format. Kommissionen vedtager gennemførelsesretsakter, der fastlægger ordninger for medlemsstaternes rapportering til Kommissionen. Disse gennemførelsesretsakter vedtages efter undersøgelsesproceduren i artikel 11, stk. 3. Senest den 23. december 2018 vedtager Kommissionen den første sådanne gennemførelsesretsakt.

7. Senest den 23. september 2018 meddeler medlemsstaterne Kommissionen, hvilket organ der er udpeget til at udføre monitorerings- og rapporteringsopgaverne.

Artikel 9

Håndhævelsesprocedure

1. Medlemsstaterne sikrer, at der findes en fyldestgørende og effektiv håndhævelsesprocedure, for at sikre overholdelsen af dette direktiv for så vidt angår kravene i artikel 4 og 5 og artikel 7, stk. 1. Medlemsstaterne sørger navnlig for, at der findes en håndhævelsesprocedure, f.eks. mulighed for at kontakte en ombudsmand, for at sikre effektiv håndtering af de underretninger eller anmodninger, der modtages som fastsat i artikel 7, stk. 1, litra b), og gennemgå den vurdering, der er omhandlet i artikel 5.

2. Senest den 23. september 2018 meddeler medlemsstaterne Kommissionen, hvilket organ der er ansvarligt for håndhævelsen af dette direktiv.

Artikel 10

Udøvelse af de delegerede beføjelser

1. Beføjelsen til at vedtage delegerede retsakter tillægges Kommissionen på de i denne artikel fastlagte betingelser.

2. Beføjelsen til at vedtage delegerede retsakter, jf. artikel 6, stk. 4, tillægges Kommissionen for en ubegrænset periode fra den 23. juni 2017.
3. Den i artikel 6, stk. 4, omhandlede delegation af beføjelser kan til enhver tid tilbagekaldes af Europa-Parlamentet eller Rådet. En afgørelse om tilbagekaldelse bringer delegationen af de beføjelser, der er angivet i den pågældende afgørelse, til ophør. Den får virkning dagen efter offentliggørelsen af afgørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende* eller på et senere tidspunkt, der angives i afgørelsen. Den berører ikke gyldigheden af delegerede retsakter, der allerede er i kraft.
4. Inden vedtagelse af en delegeret retsakt hører Kommissionen eksperter, som er udpeget af hver enkelt medlemsstat, i overensstemmelse med principperne i den interinstitutionelle aftale af 13. april 2016 om bedre lovgivning.
5. Så snart Kommissionen vedtager en delegeret retsakt, giver den samtidigt Europa-Parlamentet og Rådet meddelelse herom.
6. En delegeret retsakt vedtaget i henhold til artikel 6, stk. 4, træder kun i kraft, hvis hverken Europa-Parlamentet eller Rådet har gjort indsigelse inden for en frist på to måneder fra meddelelsen af den pågældende retsakt til Europa-Parlamentet og Rådet, eller hvis Europa-Parlamentet og Rådet inden udløbet af denne frist begge har underrettet Kommissionen om, at de ikke agter at gøre indsigelse. Fristen forlænges med to måneder på Europa-Parlamentets eller Rådets initiativ.

Artikel 11

Udvalgsprocedure

1. Kommissionen bistås af et udvalg. Dette udvalg er et udvalg som omhandlet i forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når der henvises til dette stykke, finder artikel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
3. Når der henvises til dette stykke, finder artikel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikel 12

Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 23. september 2018. De underretter straks Kommissionen herom.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. Medlemsstaterne fastsætter de nærmere regler for henvisningen.

2. Medlemsstaterne meddeler Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.
3. Medlemsstaterne anvender disse love og bestemmelser som følger:
 - a) på offentlige organers websteder, der ikke er offentliggjort inden den 23. september 2018: fra den 23. september 2019
 - b) på offentlige organers websteder, der ikke er omfattet af litra a): fra den 23. september 2020
 - c) på offentlige organers mobilapplikationer: fra den 23. juni 2021.

Artikel 13

Revision

Kommissionen tager anvendelsen af dette direktiv op til revision senest den 23. juni 2022. Ved revisionen tages der hensyn til medlemsstaternes rapporter om resultaterne af den monitorering, der er fastsat i artikel 8, og anvendelsen af den håndhævelsesprocedure, der er fastsat i artikel 9. Revisionen skal også indeholde en gennemgang af teknologiske fremskridt, der kan fremme tilgængelighed for visse typer indhold, som ikke er omfattet af dette direktivs anvendelsesområde. Resultaterne af denne revision offentliggøres i et tilgængeligt format.

Artikel 14

Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på tyvendedagen efter offentliggørelsen i *Den Europæiske Unions Tidende*.

Artikel 15

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Strasbourg, 26. oktober 2016.

På Europa-Parlamentets vegne

M. SCHULZ

Formand

På Rådets vegne

I. LESAY

Formand